

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ**

МІСТА І СЕЛА УКРАЇНИ

ВТРАТИ ВОЄННОГО ЧАСУ

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Ч. 2. ХАРКІВЩИНА

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ**

**МІСТА І СЕЛА УКРАЇНИ
ВТРАТИ ВОЄННОГО ЧАСУ**

**ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ
Ч. 2. ХАРКІВЩИНА**

Бібліографічний список

КИЇВ 2022

Національна історична бібліотека України розпочала новий проєкт “Міста і села України. Втрати воєнного часу”. Мета проєкту — оперативне відображення інформації про зруйновані або пошкоджені об’єкти культурної спадщини в різних регіонах України. Перелік об’єктів визначається на основі інформаційного ресурсу Міністерства культури та інформаційної політики “Зафіксовані воєнні злочини”, оскільки там зазначені лише ті пам’ятки культурної спадщини, які пройшли верифікацію. Проєкт буде складатися з циклу бібліографічних списків, присвячених окремому регіону. Кожен бібліографічний список містить бібліографічну та вебліографічну інформацію про населені пункти та об’єкти культурної спадщини на основі інформаційних ресурсів НІБУ та актуальних публікацій у мережевих ресурсах. Цей випуск присвячений містам і селам Харківської області. Відбір об’єктів станом на 01.08.2022 року, надалі він може доповнюватися, оскільки кількість пам’яток, що зазнали руйнувань чи пошкоджень остаточно визначити поки що неможливо.

Укладач О. Михайлова

Редактор Н. Волошінська

Відповідальна за випуск А. Скорохватова

На обкладинці: обеліск-менора меморіалу жертвам Голокосту, зведена у 2002 році в урочищі Дробицький Яр на місці розстрілів у 1941-1942 роках під час гітлерівської окупації Харківщини.

ЗМІСТ

БОГОДУХІВСЬКИЙ РАЙОН	5
СКОВОРОДИНІВКА, село	5
Меморіальний будинок Григорія Сковороди (будівля другої половини XVIII століття)	6
УДИ, село	15
Будинок школи (будівля 1910 року)	15
ІЗЮМСЬКИЙ РАЙОН	18
ІЗЮМ, місто	18
Житловий будинок (будівля 1930-50 років)	23
Свято-Вознесенський кафедральний собор (Всесвятська церква) (будівля 1826 року, добудови 1902-1903 років)	24
Колишня жіноча гімназія (будівля початку XX століття)	28
Церква Євангельських християн-баптистів (будівля другої половини XIX століття)	31
Управління праці та соціального захисту населення Ізюмської міської ради (будівля кінця XIX століття)	33
Хрестовоздвиженська (Миколаївська) церква (будівля 1809-23 років)	34
Управління Ізюмської єпархії (будівля XIX століття)	37
КАМ'ЯНКА, село	38
Церква Віри, Надії, Любові та матері їх Софії (будівля 2014-16 років)	39
ЛОЗІВСЬКИЙ РАЙОН	42
ЛОЗОВА, місто	42
Лозівський Міський Палац культури (будівля 1977 року)	44

ОЛЕКСІЇВКА, село	48
Олексіївська фортеця Української лінії (споруда 1731-42 років)	49
ХАРКІВСЬКИЙ РАЙОН	54
ДЕРГАЧІ, місто	54
Церква Різдва Пресвятої Богородиці (будівля 1838 року)	59
Дергачівський Міський будинок культури (сучасна будівля)	65
ЛІСНЕ, селище	68
Стрітенська церква (будівля 2013-18 років)	69
МАЛА РОГАНЬ, село	72
Меморіальний комплекс жертвам Голокосту «Дробицький Яр» (обеліск 2002 року)	75
РУСЬКА ЛОЗОВА, село	80
Церква св. Миколи Чудотворця (будівля 1991-96 років)	83
ВАСИЩЕВЕ, смт	86
Церква св. Димитрія Солунського (будівля 1880 року)	87
ПРУДЯНКА, смт	93
Прудянський селищний Будинок культури (сучасна будівля)	96
СЕЛЕКЦІЙНЕ, смт	99
Мереф'янський міський будинок культури (сучасна будівля)	100
ЧУГУЇВСЬКИЙ РАЙОН	104
КОРОБОЧКИНЕ, село	104
Свято-Успенська церква (будівля кінця ХХ століття)	106

БОГОДУХІВСЬКИЙ РАЙОН

С. СКОВОРОДИНІВКА

Село вперше згадано 1732 року як хутір, що належав вільшанському сотникові Івану Ковалівському та його брату Якову, деркачівському сотникові. У XVIII — на початку ХХ століть село називалося Пан-Іванівка (Іванівка, Іванівка Ольшанська (Вільшанська). Назване за ім'ям свого засновника — Івана Ковалівського.

Сюди й запросив відомого українського філософа і поета Григорія Сковороду (1722-1794) поміщик Андрій Ковалівський у свій маєток у 1790 році. Тут були всі умови для філософської роботи й відпочинку: гостьова кімната, де можна було усамітнитися й почитати, і мальовничі краєвиди, що нагадували філософу про місце, де він народився й виріс. Саме тут провів останні роки свого життя Григорій Сковорода. У цьому селі й знаходиться його могила, на якій викарбувані його ж слова: «Світ ловив мене, та не спіймав». Невдовзі після смерті, 1814 року, могилу перенесли на невелику відстань, а в будинку, де жив Сковорода, зробили музей. Тут зберігаються речі, які йому належали.

Манженко, Валерій

Сковородинівка пам'ятає / В. Манженко // Пам'ятки України: історія та культура: науково-популярний ілюстрований часопис. - 2017. - № 1(233). - С. 26-29.

Сковородинівка : [походження назви села] // Ярещенко А. П. Крилиці долі : короткі нариси з етніміки, топоніміки, етнокультури та антропології українства : на допомогу українському гуманітарієві / А. П. Ярещенко. - Харків, 2019. - С. 213.

Сковородинівка // 7 чудес України. – Загол. з екрана. – Режим доступу: <https://7chudes.in.ua/nominaciyi/skovorodynivka-harkivska-obl/> (Останній перегляд 02.07.2022).

Екскурсія в Сковородиновку из Харькова : [відео ; 02:53] // Навігатор Україна. - Загол. з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=atFoz6xd7Fc> (Останній перегляд 02.07.2022).

Іванівка Вільшанська, Пан-Іванівка, Сковородинівка на фотографіях 1914-2021 років : [відео ; 03:26] // Андрей Парамонов. - Загол. з екрана. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=kYPfZKV3Uqs> (Останній перегляд 08.08.2022).

Колишнє село Іванівка Вільшанська, вона ж Пан-Іванівка, а з 1922 року Сковородинівка, відоме як місце, де похований Григорій Савич Сковорода.

Меморіальний будинок Григорія Сковороди (будівля другої половини XVIII ст.) (Богодухівський р-н, с. Сковородинівка, вул. Приозерна, 3)

Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди, міститься в будинку поміщика А. І. Ковалівського: будівля, пам'ятка архітектури, зведена у XVIII столітті, перебудована на початку ХХ століття. До 1972 року в будинку, де проживав і де помер Сковорода, була школа. А 1972 року там засновано музей, що з 2008 року має статус національного. Під патронатом музею також перебувають:

- могила філософа — пам'ятка історії та монументального мистецтва, національний пам'ятник історії з 1965 року)
- парк XVIII століття з липовими алеями — пам'ятка садово-

- паркового мистецтва площею 18,2 гектари, фруктовий садок*
- *улюблені місця Г. С. Сковороди: 700-літній дуб та криниця*
 - *пам'ятник Г. С. Сковороді*

Музейна експозиція розгорнута у 5 залах. Лише в цьому музеї є особисті речі Г. С. Сковороди: годинник з дарчим написом, скрипка, на якій він грав, фамільна скринька з родини господарів будинку. В експозиції унікальні речі, які відтворюють колорит XVIII ст.: стільці та столики, музичні інструменти, секретер, селянський одяг, літографії, стародруки, картини, скульптури, книги, які яскраво ілюструють життя і творчість мислителя.

Внаслідок ракетного обстрілу та пожежі 6 травня 2022 року знищено покрівлю та інтер'єри, а також пошкоджено фасади пам'ятки історії національного значення - будинку, в якому жив і помер Григорій Сковорода, збудованого у другій половині XVIII століття (охоронний № 200024-Н). Також пожежею знищено експозицію Національного літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди, що розташовувалася у цій будівлі.

Григорій Сковорода: глобальне і національне : матеріали Всеукр. наук. конф., приурочені 285 роковинам від дня народж. укр. Першорозума та 35 річниці створення літ.-мемор. музею Г. С. Сковорода, 19 трав. 2007 р., Сковородинівка / ред. В. М. Вандишев. - Харків : Ексклюзив, 2007. - 135 с. : іл., портр.

Григорій Сковорода і проблеми соціального буття : матеріали VI Всеукр. наук. конф., 21 трав. 2011 р., с. Сковородинівка. - Харків : Петров І. В., 2011. - 138 с.

Григорій Сковорода. Біографія. Історія України! : [відео ; 04:44] // Останній Гетьман. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=nm2BT5Fmgoc> (Останній перегляд 11.08.2022).

Григорій Сковорода обрав стежу мандрівного філософа і протягом 25 років побував у багатьох містах і селах України, проповідуючи свої ідеї і світогляд. Через пісні, кантати і псалми він викладав свої філософські погляди, таврував соціальне зло, прославляв природу і волелюбність людини.

«Світ ловив мене, та не впіймав»,- найславетніша фраза Григорія Сковорода, яку на його ж прохання закарбували на хресті над його могилою. Його не цікавили посади і чини, найголовніше для нього було проповідництво: «Мені моя сопілка і вівця дорожчі царського вінця».

Писати й жити як Сковорода • Ukraïner : [відео ; 12:14] // Ukraïner. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=FbiDjuEBNXA> (Останній перегляд 08.08.2022).

Творчість Григорія Сковороди поступово переосмислюється. З'являються нові книжкові та графічні проекти, наукові дослідження. Тим часом у селі Сковородинівка, що на Слобожанщині, експонують автентичні речі філософа, проводять літературні вечори та конференції. Тут, у маєтку, де Сковорода провів останні роки свого життя, діє його меморіальний музей.

Григорій Сковорода: пророк, філософ, мандрівник та гуманіст | Культурні українці : [відео ; 28:17] // Суспільне Культура. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=poY8-XR57Wk> (Останній перегляд 11.08.2022).

Хлопчик з янгольським голосом у царській капелі. Разом з тим нахаба, що відмовився вклонитися самій імператриці. Пророк із Біблією, який передбачив епідемію чуми у Києві. Єретик, звільнений з семінарії за зневагу церковних обрядів. Мандрівний філософ, просвітник, гуманіст, який за життя не видав жодної книги.

У цій серії програми «Культурні українці. Позначені гривнею» відомий історик Олександр Алфьоров розповідає про «невловимого»

Григорія Сковороду.

Вітченко, Денис

Проблеми створення музею народної архітектури та побуту Слобідської України на базі літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди у селі Сковородинівка Харківської області / Д. Вітченко // Український млинологічний журнал: науковий журнал Української Млинологічної Асоціації. - 2019. - Вип. 2. - С. 193-200. : фот.

Макаренко, А.

У Сковороди : [музей філософа в старовинній садибі в с. Сковородинівка Золочівського (нині Богодухівського) району Харківської області] / А. Макаренко // Сьогодні. - 2016. - 29 янв. - С. 24.

Мицай, Н. І.

Стратегія розвитку ОКЗ «Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди» / Н. І. Мицай, О. П. Рибка // Поборник душевного миру : матеріали Всеукр. наук. конф. «Искать и удивляться значит то же», присвяч. 100-річчю від дня народж. Тронька П.Т., 16 трав. 2015 р.; есеї переможців конкурсу «Поборник душевного миру» 2014. - Харків, 2015. - С. 112-117.

Літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди, Сковородинівка // #FINDWAY : всі найцікавіші місця та маршрути України. – Загол. з екрана. – Режим доступу: <https://find-way.com.ua/oblast/kharkivska/skovorodinivka-cikavi-miscya-ukraini> (Останній перегляд 02.08.2022).

Літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди (с. Сковородинівка, Харківська обл.): карта, опис (Садиба А. Ковалевського) // Дримба. - Загол. з екрана. – Режим доступу: <https://drymba.com/uk/1034367-literaturno-memorialnyy-muzey-hryhoriya> (Останній перегляд 02.08.2022).

Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди : офіційний вебсайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.skovorodamuseum.com.ua/> (Останній перегляд 08.08.2022).

Национальный музей Сковороды // МУ KYARKOV/info. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3zVHxfc> (Останній перегляд 08.08.2022).

Атака армии РФ на музей Сковороды: что осталось от здания | Харьковская область : [відео ; 03:30] // Радіо Свобода Україна. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=vGfpwguDltk> (Останній перегляд 08.08.2022).

Знищення музею Сковороди. Українці порівнюють Росію з ІД і закликають виключити з ЮНЕСКО // BBC NEWS УКРАЇНА. -Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-61362020> (Останній перегляд 08.08.2022).

Музей Сковороди знищено прямим влучанням російської ракети, поранено людину // АРМІЯІNFORM. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2022/05/07/muzej-skovorody-znyshheno-pryamym-vluchanniam-rosijskoyi-rakety-poraneno-lyudynu/> (Останній перегляд 08.08.2022).

Оккупанты уничтожили в Сковородиновке дом-музей Г. С. Сковороды : [відео ; 01:30] // Харьковские известия. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=kn_riorgZfs (Останній перегляд 08.08.2022).

Орлова, Віолетта

Російські окупанти обстріляли Сковородинівку на Харківщині: знищено музей (фото, відео) / В. Орлова // УНІАН. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.unian.ua/war/rosiyski-okupanti-obstrilyali-skovorodinivku-na-harkivshchini-znishcheno-muzey-skovorodi-foto-video-novini-harkova-11816220.html> (Останній перегляд 08.08.2022).

Пожежу в зруйнованому музеї Сковороди на Харківщині загасили: колекція врятована // 24 канал. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://24tv.ua/pozhezhu-zruynovanomu-muzeyi-skovorodi-harkivshhini-zagasili_n1973074 (Останній перегляд 08.08.2022).

Руденко, Олена

Росіяни перетворили Національний музей Сковороди на руїни: фото та відео / О. Руденко // Апостроф. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3Qjg3He> (Останній перегляд 08.08.2022).

Снаряд влучив в музей Сковороди. Що думав філософ про Росію : [відео ; 04:54] // Вікна-новини. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=qTpm3v3vAOY> (Останній перегляд 08.08.2022).

С. УДИ

Село Уди було засноване на порожніх землях Болховецького повіту, в Удському стані 1677 року солдатами та рейтарами з Болховця. Спершу село називалося Пристінним, а з 1706 року — Уди.

Будинок школи (будівля 1910 р.) (Богодухівський р-н, с. Уди, вул. Угловського, 15/1)

Внаслідок обстрілу та пожежі 1 травня 2022 року пошкоджено вікна, фасади, покрівлю та інтер'єри старовинного будинку загальноосвітньої школи, збудованого близько 1910 року.

Ціпцюра, В.І.

Історія села Уди [Харківська область] / В. І. Ціпцюра. - Харків : Друкарня Мадрид, 2014. - 263 с. : іл., портр.

Данищук, Надія

Окупанти вкотре обстріляли Харківщину: село Уди знищено повністю. Фото / Н. Данищук // OBOZREVATEL. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://war.obozrevatel.com/ukr/okupanti-vkotre-obstrilyali-harkivsчину-selo-udi-znischeno-povnistyu-foto.htm> (Останній перегляд 11.08.2022).

На Харківщині окупанти поцілили в школу, що пережила дві світові війни [01.05.2022 ; с. Уди] // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspijne.media/234600-na-harkivsini-okupanti-pocilili-v-skolu-so-perezila-dvi-svitovi-vijni/> (Останній перегляд 11.08.2022).

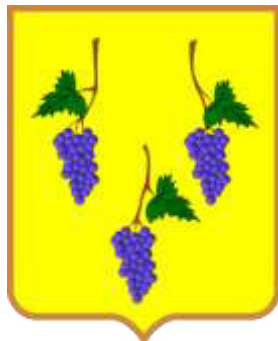
Окупанти впродовж п'яти годин обстрілювали село в Харківській області, загинув чоловік — голова громади [25.05.2022] // НВ Україна. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/harkivska-oblast-okupanti-vprodovzh-p-yati-godin-obstrilyovali-selo-novini-ukrajini-50245025.html> (Останній перегляд 11.08.2022).

Окупанти двічі за день обстріляли з гелікоптерів село Уди — голова громади [06.05.2022] // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspijne.media/236700-okupanti-dvici-za-den-obstrilali-z-gelikopteriv-selo-udi-golova-gromadi/> (Останній перегляд 11.08.2022).

Село Уди на Богодухівщині обстріляли два рази поспіль [30.04.2022] // Харків Times. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://times.kharkiv.ua/2022/04/30/selo-udi-na-bogoduhivshhini-obstrilyali-dva-razi-pospil/> (Останній перегляд 11.08.2022).

Село Уди на Харківщині обстрілювали з території рф п'ять годин поспіль [25.05.2022] // Україна молода. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/166621> (Останній перегляд 11.08.2022).

ІЗЮМСЬКИЙ РАЙОН

М. ІЗЮМ

З давніх часів у цій місцевості існував Ізюмський брід, що разом з Кам'яним бродом у селі Кам'янка був частиною шляху, що згодом став відомий як Ізюмський шлях.

Перша згадка датується 1571 роком (Кінні роз'їзди, сторожа), а також: 1639 рік (містечко (Городок) Ізюм), 1650 рік (Ізюмський окоп), 1663 рік (Фортеця Якова Чернігівця), 1663 рік (Ізюм став частиною Ізюмської оборонної лінії), 1681 рік (Фортеця Григорія Донця-Захаржевського).

Однак, за даними історика Дмитра Багалія, згадані «Ізюми» до 1681 року не були містами в сучасному розумінні, а то були тимчасові сторожки, острожки, фортеці. Ізюм, як постійне, безперервне поселення з більш-менш значним населенням виник у 1681 році — був побудований Харківським полковником Григорієм Донцем. Тому саме 1681 рік і вважається роком заснування Ізюма. Сучасний Ізюм розрісся саме від фортеці Донця на правому березі, а не від лівобережного, більш раннього «городка» Якова Чернігівця, місце якого у подальші роки стало слободою Замостя.

Перша церква в Ізюмі Покровська, перші письменні згадки датуються 1653 роком. Скоріш за все, вона була побудована значно раніше, але відомості про те, відсутні. При зведенні фортеці у 1681 році на правому березі Сіверського Дінця, на лівому березі діяла фортеця Якова Чернігівця, Покровську церкву з лівого берега перенесли й поставили майже в центрі нової фортеці. Зазнавши ще декілька перенесень і перебудов, церква проіснувала до 1941 року. Її

знищив ізюмський винищувальний батальйон радянської армії. Руїни храму ще й сьогодні залишаються на центральному міському цвинтарі.

Місто зазнало значних руйнувань під час боїв російсько-української війни 2022 року. З 2 квітня 2022 року тимчасово захоплене Російською Федерацією.

Вечерський, В.

Регіональні особливості архітектури бароко на Слобожанщині [Суми, Охтирка, Путивль, Ізюм, Черкаський Бишкін, Лиман] / В. Вечерський // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини: збірник наукових праць з мистецтвознавства, архітектурознавства і культурології.. - 2008. - Вип. 5. - С. 36-52.

Грубник, Л.

Край казаков и стекловаров : [архітектурні пам'ятки Ізюма] / Л. Грубник // Сегодня. - 2017. - 7 июля. - С. 19 : 5 фот.

Ізюм : збірник архівних документів і матеріалів / Державний архів Харківської області ; упоряд.: Л. М. Момот, Т. В. Чорнявська, В. В. Швець. - Харків : Фоліо, 1994. - 101 с. : іл., карт., табл. - (Старовинні міста Харківщини).

Ізюмщина : краєзнавчий збірник / Ізюмський краєзнавчий музей. - Ізюм : НКО, 1930. - 37 с.

Ісаїв, Лесь

Ізюмщина у вирі революції, (1917 – 1920) / Л. Ісаїв, Л. Щибря. - Харків : С.А.М., 2014. - 123 с. : іл., 1 л. карти.

Чому революція 1917–1921 рр., мирна й конструктивна на початку, перетворилася на криваву й руйнівну та закінчилася глибокою поразкою? Яка роль у цьому російського фактору та його політичного авангарду — партії більшовиків-комуністів? Про все це документальному дослідженні, де подається український погляд на

історію Південно-Східної України в її критичній фазі. Дослідження побудоване на матеріалах східної Харківщини та північної Донеччини, тобто найменш дослідженого регіону з найбільш сфальсифікованою історією.

Изюмский шлях: маршрутами истории : путеводитель / В. Нуштаев, В. Н. Дедов. - Харьков : Золотые страницы, 2009. - 104 с.

Мамонтов, В. Б.

Шаги войны. г. Изюм. 1941–1947 гг. : [воспоминания] / В. Б. Мамонтов. - Донецк : Донбасс, 2011. - 131 с. : ил., портр.

Сибилев, Н. В.

Старовинності Ізюмщини. Вип. 4 / Н. В. Сибилев ; Ізюмський окр. музей. - Ізюм, 1930. - 28 с. : LXXXIV табл.

Стежина в ріднім краї : [краєзнавчий збірник про м. Ізюм]. - Харків : ФОРМ Стенценко І. І., 2014. - 223 с. : іл.

Чернікова, І.В.

Роль Ізюмського окружного музею в охороні, вивченні та популяризації пам'яток історії та культури на Харківщині в 20-х роках ХХ століття / І. В. Чернікова // Праці Центру пам'яткознавства. - 2007. - Вип. 11. - С. 132-147.

Ізюмська громада : офіційний сайт Ізюмської міської ради. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://city-izyum.gov.ua/> (Останній перегляд 15.08.2022).

Ізюм // Замки та храми України. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://castles.com.ua/izium.html> (Останній перегляд 15.08.2022).

Ізюм // Мандруємо Україною. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://ukrmandry.com.ua/index.php?id=349> (Останній перегляд 15.08.2022).

Ізюм історичний [2020 рік] : [відео ; 11:58] // City Izyum. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=kak1Vjy9z0o> (Останній перегляд 15.08.2022).

Про заснування міста, а також різні версії походження його назви, зокрема, ніяк не пов'язані з сушеним виноградом.

Ізюм. Харківська обл. Kharkiv. Ukraine [аерообліт 4 травня 2018 року] : [відео ; 03:11] // Air Production. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=EGv54lGSHc8> (Останній перегляд 15.08.2022).

Історичний опис міста Ізюм // Город Изюм Информационный. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://city-izyum.pp.ua/ua-historical-sketch/> (Останній перегляд 15.08.2022).

Місто Ізюм: карта вулиць, опис // Дримба. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://drymba.com/uk/1019802-misto-izyum> (Останній перегляд 15.08.2022).

Ізюм зруйновано: люди тікають від російських обстрілів [11.03.2022] : [відео ; 07:00] // Радіо Свобода Україна. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=5FcK9NDgcac> (Останній перегляд 15.08.2022).

Ізюм у полоні: жахи життя в зруйнованому окупантами місті [25.05.2022] : [відео ; 08:40] // ТСН. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=gm6maj0Oohc> (Останній перегляд 15.08.2022).

Ключ до Донбасу. Як виживали люди в Ізюмі, поки російська армія місяць штурмувала місто [22.04.2022] // BBC NEWS УКРАЇНА. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61187197> (Останній перегляд 15.08.2022).

Міняйло, Наталія

"Міста, яке любила, більше немає". Історії тих, кому вдалося вибратися з окупованого Ізюма [11.05.2022] / Н. Міняйло // Українська правда. Життя. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/05/11/248583/> (Останній перегляд 15.08.2022).

Мясищев, Александр

Втеча зі "справжнього пекла": історія родини, що втекла з Ізюма під обстрілами / А. Мясищев // ЛІГА.Life. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://life.liga.net/istoriyi/article/pobeg-iz-kromeshnogo-ada-istoriya-semi-bejavshey-iz-izyuma-pod-obstrelami> (Останній перегляд 15.08.2022).

Окупований Ізюм сьогодні: що там відбувається? [14.06.2022] : [відео ; 05:05] // Радіо Свобода Україна. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=m6BZhx6Dfss> (Останній перегляд 15.08.2022).

Рязанцева, А.

"Врятуйте Ізюм": жителі окупованого міста та їхні родичі записали відеозвернення до Зеленського [19.06.2022] / Альона Рязанцева, Дмитро Гребінник // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/251827-vratujte-izum-ziteli-okupovanogo-mista-zapisali-videozvernenna-do-zelenskogo/> (Останній перегляд 15.08.2022).

Maksym Vysotskyi

Навіщо Росії моє місто Ізюм? / Maksym Vysotskyi // GENTVA SOLUTIONS. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3A1kUGd> (Останній перегляд 15.08.2022).

Житловий будинок (будівля 1930-50 рр.) (м. Ізюм, вул. Капітана Орлова, 45/12)

Внаслідок артилерійського обстрілу 28 лютого 2022 року пошкоджено фасадні стіни, вікна та балкони старовинного житлового будинку, зведеного у 1930-50 роках).

Улица Капитана Орлова в Ізюме [23.02.2015] // Boris TV. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3QyyRCx> (Останній перегляд 18.08.2022).

Улица Капитана Орлова в Ізюме [25.04.2015] // Boris TV. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3PwjJ7d> (Останній перегляд 18.08.2022).

Улица Капитана Орлова август 2016 / фот. Ігор Мосюр // Мой город Изюм : Общественно иллюстрационный журнал Изюма. - Загол. з

екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3CfcD3R> (Останній перегляд 18.08.2022).

[Наслідки обстрілу в ніч з 27 на 28 лютого 2022 року житлового масиву біля приладобудівного заводу в Ізюмі] : [відео ; 02:36]. - Режим доступу:

<https://www.facebook.com/ObriiIzyum/videos/980887119470569/>(Останній перегляд 18.08.2022).

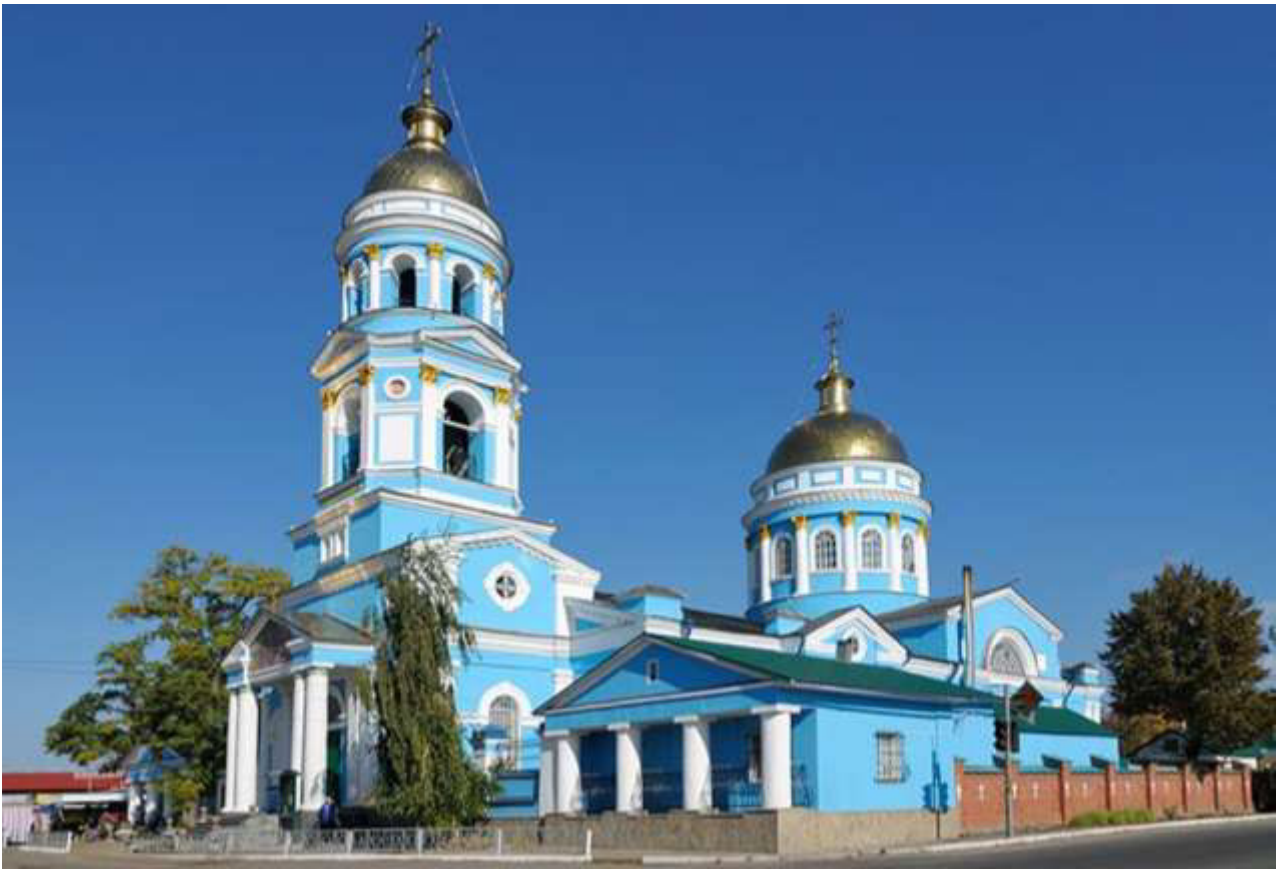
Свято-Вознесенський кафедральний собор (Всесвятська церква) (будівля 1826 року, добудови 1902-1903 рр.) (м. Ізюм, вул. Московська, 30)

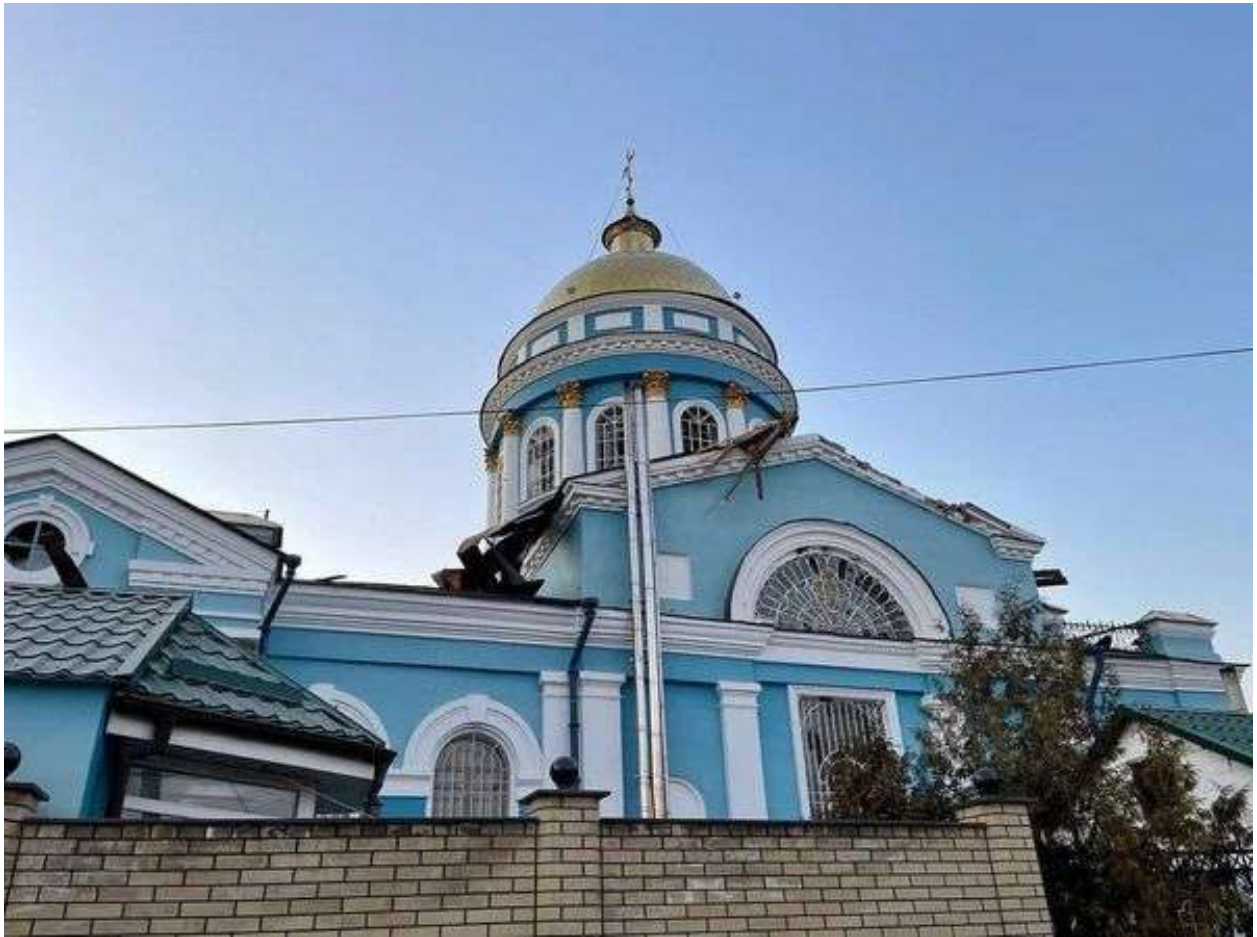
Свято-Вознесенський кафедральний собор у місті Ізюм, побудований і освячений в 1826 році. Собор зведений замість попереднього, який знаходився на вулиці Замостянській на лівому березі Сіверського Дінця і, внаслідок частих розливів річки, почав руйнуватися.

Храм однобанний з дзвіницею над західним притвором, побудований в стилі класицизму. У 1902—1903 роках було здійснено розширення храму добудовою бічних приділів та ще одного ярусу дзвіниці. З 1983 по 2008 роки Свято-Вознесенський храм був повністю відреставрований, з 2000 року храм став кафедральним собором.

Свято-Вознесенський кафедральний собор єдиний храм Ізюма, у якому протягом радянського періоду не припинялись богослужіння.

Внаслідок обстрілу 22 березня 2022 року пошкоджено дах, вікна, фасади та вхідну групу пам'ятки архітектури національного значення - Свято-Вознесенського кафедрального собору (збудований у 1826 році, добудований у 1902-1903 роках, охоронний № 1604).

Вознесенський катедральний собор Ізюма // Пам'ятки.УА. -
Загол. з екрана. - Режим доступу:
<https://zabytki.in.ua/uk/1964/vozneseenskii-katedralnii-sobor-izyuma>
(Останній перегляд 22.08.2022).

Ізюм. Свято-Вознесенський собор [2011 рік] : [відео ; 00:47] //
s-v-d. - Загол. з екрана. - Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=7jeCjbQEDDU&t=4s> (Останній
перегляд 22.08.2022).

Свято-Вознесенський кафедральний собор, г. Ізюм //
Ізюмська єпархія : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу:
<https://izum.church.ua/ru/izyumskoe-blagochinie/svyato-vozneseenskij-kafedralnyj-sobor-g-izyum/> (Останній перегляд 22.08.2022).

Свято-Вознесенський кафедральний собор : офіційний сайт. -
Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3Kc6SWI> (Останній
перегляд 22.08.2022).

Свято-Вознесенський собор // Discover : Мандруй Україною. -
Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://discover.ua/locations/svyato-vozneseenskiy-sobor> (Останній перегляд 22.08.2022).

Свято-Вознесенський кафедральний собор, Ізюм //
Igotoworld. - Загол. з екрана. - Режим доступу:
https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/66101_ascension-cathedral-in-izium.htm (Останній перегляд 22.08.2022).

Свято-Вознесенський кафедральний собор в Ізюмі : [відео ;
11:49] // Alexandrina Kruglenko. - Загол. з екрана. - Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=cAUICExyfro> (Останній
перегляд 22.08.2022).

Короткометражний фільм про Свято-Вознесенський кафедральний собор в Ізюмі створений 2008 року на Донецькій обласній державній студії телебачення на основі зйомок незалежної телевізійної групи під керівництвом донецької журналістки Олександри Кругленко.

Свято-Вознесенський кафедральний собор праздуєт 190-
летіє [20 липня 2016 року] // Обрії. - Загол. з екрана. - Режим доступу:

<https://obrii.com.ua/svetv/12371-svyato-vozneseuskij-kafedralnyj-sobor-prazdnuet.html> (Останній перегляд 22.08.2022).

В Ізюмській єпархії опублікували фото єпархіального управління та храмів, які постраждали від обстрілів [28.03.2022] // Українська Православна Церква : Синодальний інформаційно-просвітницький відділ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/03/28/v-izyumskij-jeparxiji-opublikovali-foto-jeparxialnogo-upravlinnya-ta-xramiv-yaki-postrazhdali-vid-obstriliv/> (Останній перегляд 22.08.2022).

Ізюм 2022. Пески. Состояние собора на Песках. Люди в подвалах храма. Изюмская епархия. місто Ізюм [11.04.2022] [відео ; 05:25] // Подслухано Типичный Изюм. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=LMR2oX4K7mY> (Останній перегляд 22.08.2022).

Звертаємо увагу! Відео знято під час тимчасової окупації м. Ізюм.

Колишня жіноча гімназія (будівля початку ХХ ст.) (м. Ізюм, вул. Покровська, 34)

В 1903 році за проектом архітектора Михайла Ловцова (1849-1907) була зведена будівля жіночої гімназії на тодішній Соборній площі (тепер Центральна площа).

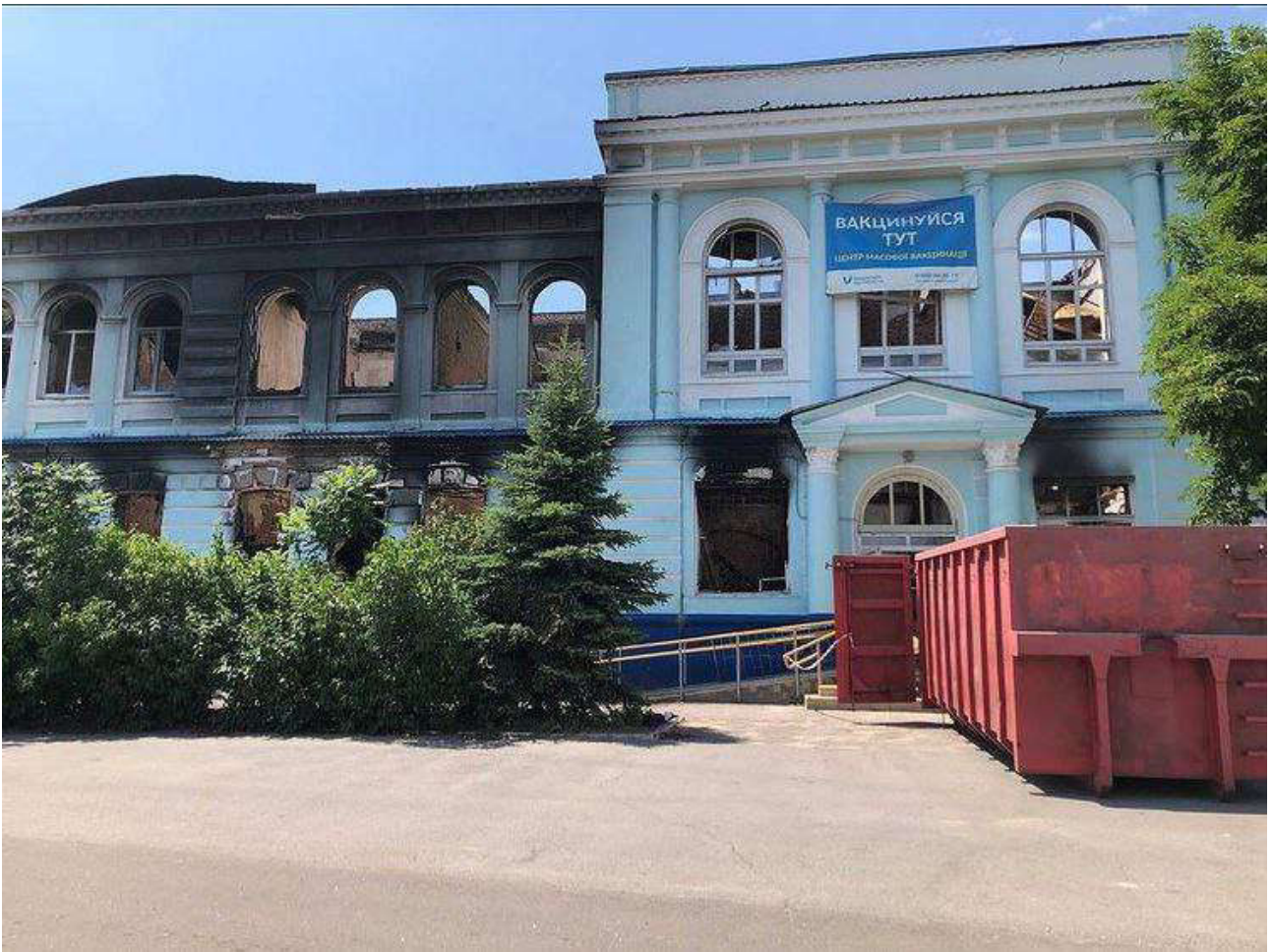
У 1920 - 1940 роках у приміщенні колишньої гімназії розміщувався педагогічний технікум імені І. Франка.

У роки Другої світової війни будівлю було пошкоджено обстрілом, всередині будівля частково вигоріла. Після звільнення міста від німецьких військ у будівлі розміщувався табір для військовополонених, які працювали на будівельних роботах.

В середині 1960-х років будівлю ізюмської жіночої гімназії передано міській поліклініці, нині тут розміщується Центр первинної медико-санітарної допомоги міста Ізюма.

Внаслідок обстрілу та пожежі 11 березня 2022 року пошкоджено пам'ятку архітектури місцевого значення - будинок колишньої жіночої гімназії (1903 рік) (охоронні №№ 679, 7519-Ха), в якому тепер розміщується Центр первинної медико-санітарної допомоги міста Ізюма.

Здание бывшей женской гимназии в г. Изюме // Шукач. -
Загол. з екрана. - Режим доступу:
<https://www.shukach.com/uk/node/73687> (Останній перегляд
23.08.2022).

Колишня жіноча гімназія [м. Ізюм] // UKRAINIAN INSTITUTE.
- Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://ui.org.ua/postcard/kolyshnya-zhinocha-gimnaziya/> (Останній перегляд 23.08.2022).

Об'єкти культури та релігії під час війни. Харківська область
[зокрема, Колишня жіноча гімназія в м. Ізюм] // ДП "Генеральна
дирекція з обслуговування іноземних представництв" : офіційний
вебсайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу:

https://gdip.com.ua/pages/view/obkti_kulturi_ta_relg_pd_chas_vyni_harkvska_oblast (Останній перегляд 23.08.2022).

Церква Євангельських християн-баптистів (будівля другої половини XIX ст.) (м. Ізюм, вул. Соборна, 19)

Внаслідок обстрілу 6 березня 2022 року частково зруйновано фасади, вікна та перекриття старовинної будівлі - особняка другої половини XIX ст., в якій розташовувався «Дім молитви» - церква Євангельських християн-баптистів.

Євангельські християни-баптисти України [07.03.2022] : Facebook-сторінка. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://uk-ua.facebook.com/BaptistsofUkraine/posts/5142994749064142> (останній перегляд 23.08.2022).

Окупанти зруйнували Дім молитви, в якому знаходилися люди [м. Ізюм] // Всеукраїнський собор. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://sobor.com.ua/news/okupanti-znishili-cerkvu> (останній перегляд 23.08.2022).

Управління праці та соціального захисту населення Ізюмської міської ради (будівля кінця ХІХ ст.) (м. Ізюм, вул. Соборна, 20)

Внаслідок обстрілу 6 березня 2022 року вибито вікна та пошкоджено фасад старовинної будівлі кінця ХІХ ст., в якій нині розташовується Управління праці та соціального захисту населення Ізюмської міської ради.

Хрестовоздвиженська (Миколаївська) церква (будівля 1809-23 рр.) (м. Ізюм, вул. Соборна, 5)

Перша Хрестовоздвиженська (Миколаївська) церква в Ізюмі побудована на кошти парафіян у 1704-1709 роках. Це була невелика дерев'яна споруда. Розташовувався храм в районі нинішньої Першотравневої вулиці. 4 травня 1747 року дерев'яна будівля згоріла і на прохання парафіян Якова Катрухи та Якова Онищенка, і в основному на їхні кошти, було дозволено побудувати новий, також дерев'яний храм, який був освячений у 1751 році.

Майже в той же самий час, коли з'явилася парафія святого Миколая, неподалік в леваді, в районі нинішньої вулиці Харківської, було розпочато будівництво дерев'яного Хрестовоздвиженського храму. Ця споруда не збереглася до наших днів.

З часом обидві дерев'яні церкви застаріли і прийшли в такий стан, що їх необхідно було перебудувати. На пожертви парафіян у 1809–1823 роках побудували новий кам'яний храм за проектом Петра Ярославського (1750 – 1810), який був освячений в 1821 році і отримав ім'я на честь Воздвиження Животворящого Хреста Господнього; правий придільний престол на честь святителя Миколая, який також був присвячений святому Симеону Богоприємецю, а лівий – отримав імена мучеників Євдокії та Пантелеймона-цілителя.

Церква була побудована в стилі класицизму, але неодноразово перебудовувалася: ще в середині XIX сторіччя тричастинна споруда з дзвіницею була розширена добудовою бічних прибудов.

Довгий час храм використовувався зовсім не за призначенням: за радянських часів у храмі розмістили овочесховище, потім – меблеве виробництво.

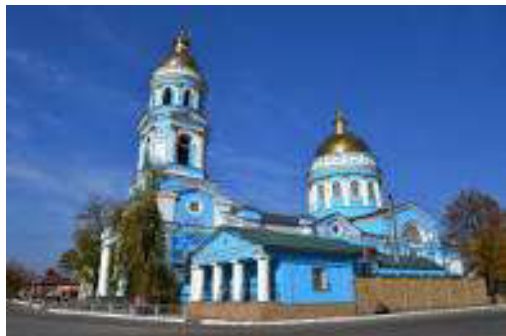
Релігійній громаді церкву повернули лише 1990 року: перше богослужіння відбулося 19 грудня 1990 року.

Внаслідок обстрілу 27 березня пошкоджено покрівлю та купол пам'ятки архітектури національного значення - Хрестовоздвиженської (Миколаївської) церкви, збудованої у 1809-23 рр. (охоронний № 1605).

Хрестовоздвиженський (Миколаївський) храм Ізюма //
Пам'ятки.УА. - Загол. з екрана. - Режим доступу:
<https://zabytki.in.ua/uk/1950/khrestovozdvizhenskii-mikolayivskii-khram-izyuma> (Останній перегляд 23.08.2022).

Управління Ізюмської єпархії (будівля XIX ст.) (м. Ізюм, вул. Соборна, 7)

Внаслідок обстрілу 27 березня 2022 року пошкоджено фасади та вікна старовинної будівлі Управління Ізюмської єпархії, збудованої у XIX столітті.

Ізюмське єпархіальне управління. Стан на 27.03.22 // Ізюмська єпархія : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://izum.church.ua/2022/03/27/izyumske-jeparxialne-upravlinnya-stan-na-27-03-22/> (Останній перегляд 23.08.2022).

Під час обстрілів постраждали храми та управління Ізюмської єпархії рпц в Україні (“УПЦ мп”) // Духовний фронт України. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://df.news/2022/03/29/pid-chas-obstriliv-postrazhdaly-khramy-ta-upravlinnia-iziumskoi-ieparkhii-rpts-v-ukraini-upts-mp/> (Останній перегляд 23.08.2022).

Під час обстрілів постраждали храми та управління Ізюмської єпархії УПЦ // Православная жизнь. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://pravlife.org/uk/content/pid-chas-obstriliv-postrazhdaly-hramy-ta-upravlinnya-izyumskoyi-eparhiyi-upc> (Останній перегляд 23.08.2022).

С. КАМ'ЯНКА

Село Кам'янка (Стратилатівка) засноване 1707 року.

В околицях Кам'янки розташовані 8 неолітичних поселень (V—IV тисячоліття до н. е.), курганний могильник, на якому в 15 курганах розкопано понад 70 поховань ямної, катакомбної та зрубної культур (III—I тисячоліття до н. е.) та поселення салтівської культури (VIII—X століття н. е.).

У роки Другої світової війни німці перебували на території села 645 днів.

В березні 2022 року під час російсько-української війни село, розташоване за 7 кілометрів від м. Ізюм, перебувало на лінії фронту і, як наслідок, фактично знищене.

Кам'янка // Оживе все знайоме до болю... Ізюмщина краєзнавча. - Харків, 2009. - С. 27-35. : фот.

День села Кам'янка 2021 : [відео ; 08:21] // City Izyum. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=LDxPzEmRAb4> (Останній перегляд 24.08.2022).

Байрачна, Юлія

Кам'янка, через яку пройшла лінія фронту [12.072022] // УКРІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3519796-kamanka-cerez-aku-projsla-linia-frontu.html> (Останній перегляд 24.08.2022).

Жителі знищеного села на Харківщині не пізнають не те що своїх садиб – навіть вулиць.

Кам'янка. Березень 22-го. : [відео ; 09:49] // NePosledniyChelovek. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=DKLPU6NfVto> (Останній перегляд 24.08.2022).

Село Кам'янка, Ізюмський район, Харківська область, Україна.

Короткометражний фільм про село, яке знищили окупанти.

З перших днів війни Кам'янка прийняла на себе удар. Саме тут проходили найзапекліші бої. Внаслідок, багато загиблих серед мирного населення, понад 1200 осіб лишилися без даху над головою.

«Ми були заручниками», — жителька села Кам'янка на Харківщині про російську окупацію : [відео ; 01:18] // Суспільне Харків. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=JjRjMFD1SbU> (Останній перегляд 24.08.2022).

Село Кам'янка Ізюмської ОТГ. Кадри Другої світової? Схоже? Але... [10.04.2022] : [відео ; 01:18] // Ізюм TV. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3R9hR5o> (Останній перегляд 24.08.2022).

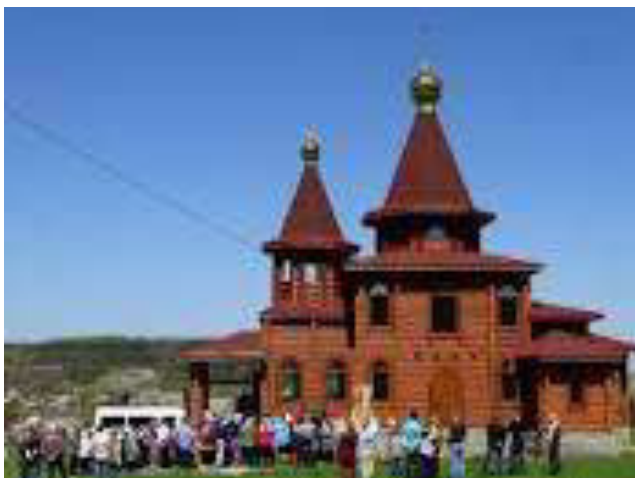
Солодовнік, Марія

«Плакали і молилися». Вчителька з Кам'янки на Харківщині — про авіаудари РФ та «металевий дощ» [19.06.2022] / Марія Солодовнік, Дмитро Гребінник, Марина Сметана // Суспільне Новини. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/251479-plakali-i-molilisa-vcitelka-z-kamanki-na-harkivsini-pro-aviaudari-rf-ta-metalevij-dos/> (Останній перегляд 24.08.2022).

Церква Віри, Надії, Любові та матері їх Софії (будівля 2014-16 рр.) (с. Кам'янка)

Перший храм на честь св. Софії з'явився у селі ще наприкінці XVIII століття. В 1797 російський імператор Павло I подарував Андрію Афанасійовичу Самборському село Кам'янку з трьома

тисячами селян та угіддями, розташованому на восьми тисячах десятин землі. На честь доньки Софії той збудував кам'яний храм за проектом Софіївської церкви у Царському Селі.

Внаслідок бомбардування 10 березня пошкоджено фасади, вікна, двері та інтер'єри дерев'яної церкви Віри, Надії, Любові та матері їх Софії, збудованої у 2014-16 років.

У Кам'янці відроджують храм // Соціальний Рух поваги : громадська спілка. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <http://ruh-povagy.softbi.info/news/id/84> (Останній перегляд 24.08.2022).

Войска РФ обстріляли храм Московського патріархата [храм на честь Віри, Надії Любов та матері їх Софії в селі Кам'янка на Харківщині] // Харьковський трибунал. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3QMQzCp> (Останній перегляд 24.08.2022).

ЛОЗІВСЬКИЙ РАЙОН

М. ЛОЗОВА

За найбільш поширеною версією, назва міста походить від річки Лозова, що є лівою притокою річки Бритаї (басейн Сіверського Донця). Річка бере початок на території сучасного Лозівського ковальсько-механічного заводу, протікає селами Катеринівка та Світловщина і впадає до річки Бритаї вище села Михайлівки Лозівського району.

У XIX столітті поряд з селом Катеринівка понад річкою існувало однойменне село Лозова, (нині частково зникло, частково є продовженням села Катеринівки). Під час будівництва у 1860-х роках Курсько-Харківсько-Севастопольської залізниці назву, похідну від річки та села Лозова, отримала заснована неподалік нова станція Лозова-Азовська (сучасна станція Панютине). З'являється пристанційне селище. На місці сучасного міста Лозова на той час не було жодних поселень. З продовженням будівництва залізниці з'являється станція Лозова-Севастопольська (нині – станція Лозова-Пасажирська) і навколо виникає невелике однойменне селище. Для зручності станції Лозову-Азовську та Лозову-Севастопольську згодом об'єднують як велику вузлову станцію Лозова, звідки колії ідуть в обох напрямках, а лінійну колишню станцію Лозова-Азовська і довколишнє селище перейменовують у Панютине. Будівництво станції Лозова розпочалося 1869 року, цей рік і вважається роком заснування міста Лозова. Станція Лозова запрацювала 1872 року.

1 березня 2022 року російські війська нанесли по місту 2 авіаудари. Місто і надалі зазнавало ракетних ударів: всього внаслідок ракетних обстрілів було пошкоджено понад тисячу квартир та 11 закладів освіти.

Лозівська міська рада : офіційний портал Лозівської міської територіальної громади. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://lozovarada.gov.ua/> (Останній перегляд 24.08.2022).

Місто Лозова (Харківська область) // Шукач. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.shukach.com/uk/node/10808> (Останній перегляд 24.08.2022).

Колесник, Владлена

Первый после Харькова: история города Лозовая / В. Колесник // VY KHARKOV.INFO. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://mykharkov.info/news/pervyj-posle-harkova-istoriya-goroda-lozovaya-37314.html> (Останній перегляд 24.08.2022).

Коротка історія Лозової // 05745 : сайт міста Лозова. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.05745.com.ua/p/prolozovu> (Останній перегляд 24.08.2022).

Кравченко, Олександр

Росіяни обстріляли Лозову на Харківщині : Від обстрілу постраждала цивільна людина / О. Кравченко // LB.ua. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3pK6yFn> (Останній перегляд 24.08.2022).

Лозова почала відновлювати пошкоджені обстрілами приватні будинки : [відео ; 03:58] // ТРК Лозова. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Z5XI3OR-yuE> (Останній перегляд 24.08.2022).

Мерещук, Валентина

Російські війська обстріляли Лозову і Балаклію на Харківщині. Загинули три людини / Мерещук // LB.ua. - Загол. з екрана. - Режим доступу:

https://lb.ua/society/2022/04/07/512562_rosiyski_viyska_obstrilyali_lozovu.html (Останній перегляд 24.08.2022).

Мэр Лозовой опубликовал видео удара по городу [22.03.2022] : [відео ; 01:05] // Новини. LIVE. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rfodYNArx8E> (Останній перегляд 24.08.2022).

Последствия удара оккупантов по городу Лозовая [травень 2022] : [відео ; 01:11] // Харьковские известия. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=vslWx2gGRbM> (Останній перегляд 24.08.2022).

Палац культури — 00:01.

Житлові будинки — 00:32.

Рязанцева, Альона

Чотири місяці після ракетного удару: як у Лозовій на Харківщині відновлюють пошкоджені будинки / А. Рязанцева. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspihne.media/263130-cotiri-misaci-pisla-raketnogo-udaru-ak-u-lozovij-na-harkivsini-vidnovluut-poskodzeni-budinki/> (Останній перегляд 24.08.2022).

Лозівський Міський Палац культури (будівля 1977 р.) (м. Лозова, проспект Перемоги, 1)

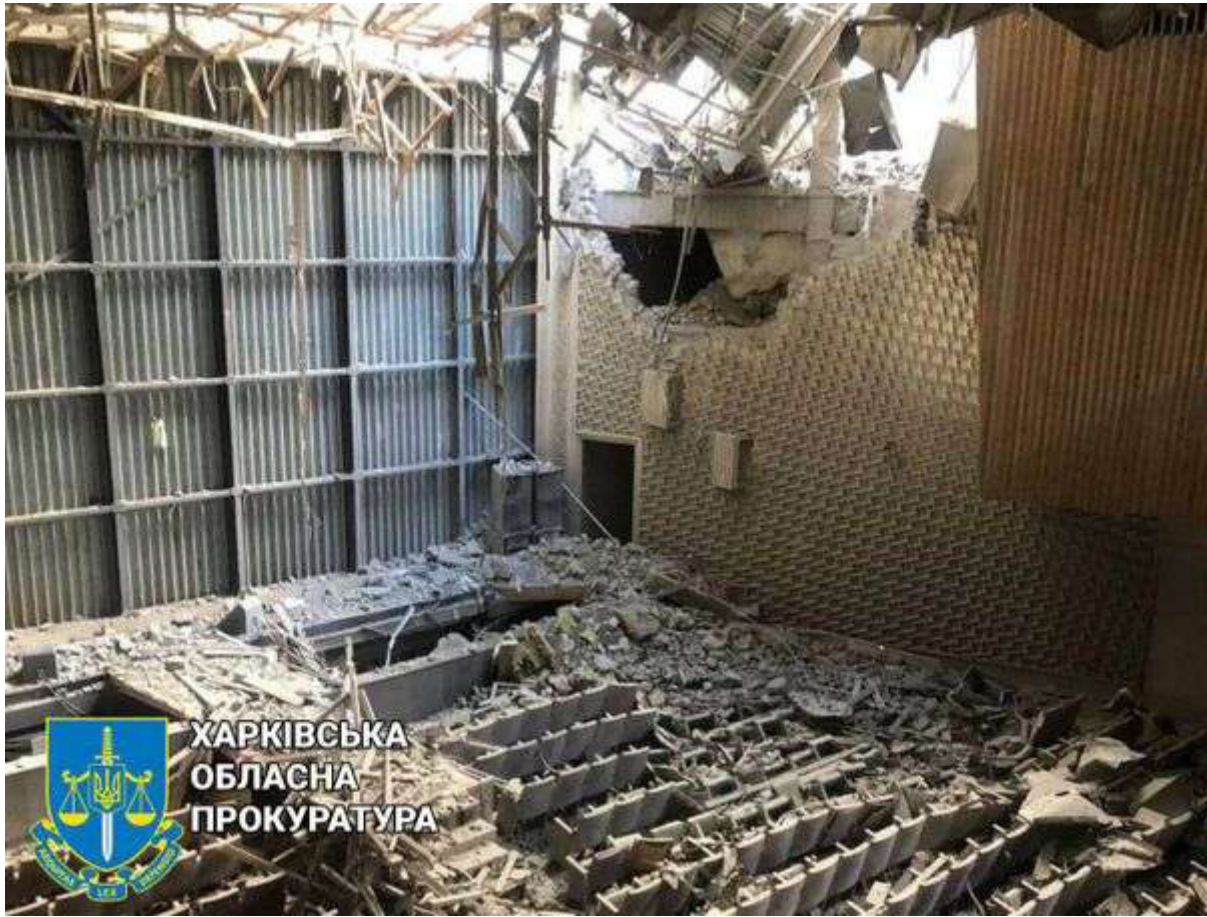

Палац культури введений в експлуатацію в 1977 р. Загальна площа закладу 9165 кв.м., глядацька зала (2382,5 кв.м.), мала (лекційна) зала, 3 танцювальні зали, спортзал, 2 методичні кімнати, 16 кімнат для гурткових занять та клубних формувань.

На базі Лозівського міського палацу культури працювали клуб «Вдохновение» «Кому за 40...», дитяча літературна вітальня, клуб любителів кіно, клуб спортивного бального танцю «Еліт», дитячий ансамбль естрадного танцю «Капітошка», дитячий ансамбль естрадного танцю «Анфіска», ансамбль східного танцю «Аль-Джохара», група з брейк-дансу, відеогурток, гурток «Слайд-шоу», молодіжний театр «Світ казок», естрадно-духовий ансамбль «Диксиленд», вокальний ансамбль «Отражение», естрадна група бек-вокалу, дует «Дівчата», тріо «Терція», тріо «Мармеладки», квартет «Мрії».

Внаслідок ракетного удару 20 травня 2022 року зруйновано фасади, дах та інтер'єри сучасної будівлі Лозівського міського палацу культури, збудованого у 1977 року.

м. Лозова. Реконструйовано Палац культури [2020 рік] : [відео ; 00:44] // Харківська обласна державна адміністрація. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=IOFb2lhyg74> (Останній перегляд 24.08.2022).

Момент прильоту російської ракети по Будинку Культури міста Лозова Харківської області : [відео ; 01:03] // Review News. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=3OpgJNvIwrs> (Останній перегляд 24.08.2022).

Окупанти знищили палац культури у Лозовій ракетним ударом : [відео ; 00:44] // 24 канал. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=FmxEkO75GZo> (Останній перегляд 24.08.2022).

Перун, Віра

Окупанти влучили ракетою в будинок культури Лозової на Харківщині, вже відомо про 8 постраждалих, - ДСНС / В.Перун // LB.ua.
- Загол. з екрана. - Режим доступу:
https://lb.ua/society/2022/05/20/517467_okupanti_vluchili_raketoyu_budinok.html (Останній перегляд 24.08.2022).

Російські війська чітко цілили у будинок культури в Лозовій — Ткаченко // УКРІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3488158-rosijski-vijska-citko-cilili-u-budinok-kulturi-v-lozovij-tkacenko.html> (Останній перегляд 24.08.2022).

*Заява міністра культури та інформаційної політики
Олександра Ткаченка.*

У Лозовій оглянули наслідки обстрілу Палацу культури та пошкодження житлових будинків : [відео ; 00:44] // ТРК Лозова. - Загол. з екрана. - Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=ACpnKoE9mNo> (Останній перегляд 24.08.2022).

Палац культури — 01:08.

С. ОЛЕКСІЇВКА

Назва села походить від фортеці святого Олексія поруч з якою воно виникло.

До 1730 року місце, де зараз село Олексіївка, було диким ненаселеним степом.

Село засноване 1731 року одночасно зі будівництвом Берецької

(від назви річки Береки, з 1738 року Олексіївської) фортеці, котра входила до Української оборонної лінії - військово-інженерної системи земляних укріплень у 1731–1770 роках на теренах сучасної південної України (Запорозжя, Слобожанщина і Донбас), спорудженої для захисту від нападів кримських і ногайських татар.

Село Олексіївка : Історична довідка села Олексіївка Первомайського [нині Лозівського] району Харківської області // Олексіївська сільська територіальна громада. Харківська область, Лозівський район : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://oleksiyivska-gromada.gov.ua/selo-oleksiivka-17-11-09-14-08-2019/> (Останній перегляд 24.08.2022).

Авіаобстріл села Олексіївка на Харківщині: зруйновані два будинки. Фото [03.03.2022] // УКРІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3420015-aviaobstril-sela-oleksiivka-na-harkivsini-zrujnovani-dva-budinki.html> (Останній перегляд 24.08.2022).

Олексіївська фортеця Української лінії (споруда 1731-42 рр.) (с. Олексіївка, західна околиця)

Первісна назва фортеці Берецька, в 1738 році перейменована на фортецю святого Олексія. Олексіївська фортеця була з'єднана валом з сухим ровом з четвертою на лінії Михайлівською і шостою — Єфремівською фортецями.

Фортеця добре збереглася та надає чітке уявлення про форму та розміри земляного укріплення першої третини XVIII століття.

Фортеця земляна, майже квадратна в плані, чотирьохбастіонна. Висота валів фортеці більше ніж 5 м. Площа

кріпосного двору понад 1,5 га. До північно-західної куртини, в якій розташований в'їзд, підведена по насипу ґрунтова дорога протяжністю близько 100 м. Східна куртина посилена рavelіном, спрямованим у бік річки Береки.

Внаслідок обстрілу 7 березня 2022 року пошкоджено земляні укріплення та археологічний шар пам'ятки історії та архітектури національного значення - Олексіївської (Берецької) фортеці Української Лнії, збудованої у 1731-42 рр. (охоронні №№ 227/д, 1619).

«Мандруй із Суспільним»: Олексіївська фортеця [08.07.2021] :
[відео ; 02:10] // СУСПІЛЬНЕ ХАРКІВ. - Загол. з екрана. - Режим
доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=dowE1JJewTQ> (Останній
перегляд 24.08.2022).

Олексіївська фортеця // Discover. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://discover.ua/locations/alekseevskaa-krepost> (Останній перегляд 24.08.2022).

Олексіївська фортеця. Family Fest. 18-19 вересня 2021 року : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://fortfamilyfest.com/> (Останній перегляд 24.08.2022).

У Первомайській громаді завдяки перемозі в обласному конкурсі «Разом в майбутнє» відновився фестиваль на Олексіївській фортеці.

Фестиваль «Олексіївська фортеця»-2021 присвячений 290-річчю будівництва Української оборонної лінії. Захід проходив усередині Олексіївської фортеці поряд з містом Первомайський на Харківщині (околиці села Олексіївка).

Фестиваль «Олексіївська Фортеця» [2021]. Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3cgxUzE> (Останній перегляд 24.08.2022).

Українська оборонна лінія «Олексіївська фортеця» // Харківський організаційно-методичний центр туризму. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://tourcenter.kh.ua/uk/infrastruktura/ukrainska-oboronna-liniya-oleksiivska-fortecya> (Останній перегляд 24.08.2022).

Чим здивував фестиваль «Олексіївська фортеця». Фото [20.09.2021] // Слобідський край. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.slk.kh.ua/oblast-online/pervomajskij/festival-na-oleksiivskij-forteci-zdivuvav-gostej-masstabom-i-rozvagami-foto.html> (Останній перегляд 24.08.2022).

На Харківщині окупанти обстріляли земляні укріплення Олексіївської фортеці, побудованої за часів козацтва // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/235952-na-harkivsini-okupanti-obstrilali-zemlani-ukriplenna-oleksiivskoi-forteci-pobudovanoi-za-casiv-kozactva/> (Останній перегляд 24.08.2022).

На Харківщині війська рф обстріляли Олексіївську фортецю – пам'ятку XVIII століття. Фото // УКРІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3475520-na-harkivsini-vijska-rf-obstrilali-oleksiivsku-fortecu-pamatku-xviii-stolitta.html> (Останній перегляд 24.08.2022).

На Харківщині окупанти обстріляли історичну пам'ятку - Олексіївську фортецю, - ФОТО // 057 : сайт міста Харкова. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.057.ua/news/3382881/na-harkivsini-okupanti-obstrilali-istoricnu-pamatku-oleksiivsku-fortecu-foto> (Останній перегляд 24.08.2022).

ХАРКІВСЬКИЙ РАЙОН

М. ДЕРГАЧІ

Дергачі (до 1943 року — Деркачі) — місто в Харківському районі Харківської області, колишній центр Дергачівського району.

Назву міста пов'язують з легендарним козаком на прізвисько Деркач, а також з назвою птаха деркача, який любить оселятися в цій місцевості. З 1943 року радянська влада відкинула українську назву Деркачі (з літерою «к») та без офіційного перейменування почала використовувати назву Дергачі (з літерою «г»), що відповідає одній з російських назв птаха деркача (дергач).

Поселення виникло в другій половині XVII століття як форпост Харківської укріпленої лінії.

Перша згадка про Деркачі — 1660 рік. Тоді жило 26 родин переселенців із Правобережжя, а пізніше серед мешканців слободи з'являються козаки. Деркачівська козацька слобода стає невід'ємною частиною великої лінії місьць-фортець, яка захищала від набігів татар з півдня.

Під час нападу кримських татар 1680 року Деркачі було зруйновано й лише в 30-х роках XVIII століття спорудили нову фортецю.

У XVIII столітті Деркачі були сотенним містечком Харківського слобідського козацького полку. До 1742 року тут існувало правління однієї, у 1742—1765 рр. — двох козацьких сотень. Посади сотників в обох сотнях традиційно обіймали представники відомого на Слобожанщині козацько-старшинського роду Ковалевських (герба

«Доленга»). Містечко мало власну символіку: сотенний прапор з зображенням Архангела Михаїла і ратушну печатку з гербом - зображенням птаха-деркача, над яким восьмикутна зірка.

Внаслідок російського вторгнення в Україну 2022 року місто зазнало обстрілів та руйнувань під час боїв за Харків. Місто не було окуповане, хоча його намагалися оточити, 9 березня російські війська було вибито з території навколо Дергачів. Однак, місто і понині потерпає від постійних обстрілів.

Дергачі : збірник архівних документів і матеріалів / упоряд. Г. Т. Бекетова. - Харків : Фоліо, 1998. - 198 с. - (Краю мій, Слобожанщино!).

Дергачівщина - край мій рідний: 80 років Дергачівському району / Дергачівська районна адміністрація. ; ред. М. І. Бушев. - Харків : Золоті сторінки, 2003. - 132 с. : ил.

В результаті адміністративної реформи 2020 року Дергачівський район ліквідований, більшість населених пунктів увійшли до складу Харківського району.

Дергачівському району 85 років. Сторінки історії, здобутки сьогодення / Ред. О. В. Алексеєнко. - Х. : Золоті сторінки, 2008. - 159 с. : іл.

Мій Дергачівський край чудовий : [альбом] / редактор І. Байда. - Харків : Золоті сторінки, 2016. - 200 с.

Про колишній Дергачівський район на Харківщині та його адміністративний центр - м. Дергачі.

Рибальченко Р. К.

Дергачі: містечко на Лопані, на Великому шляху, на Слобожанщині : історико-краєзнавчі нариси / Р. К. Рибальченко. – Харків : Поліграфіст, 2008. – 632 с.

Рибальченко, Р.

Сковорода жив у Деркачах / Р. Рибальченко ; Переяслав-

Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди // Переяславські Сковородинівські студії: збірник наукових праць. - 2013. - Вип. 2. - С. 273-275.

Стаття присвячена уточненню місць перебування Г. Сковороди в Деркачівщині : м. Дергачі (до 1943 р. - Деркачі), хутори Гужвинський, Земборський, Лужок, селище Мала Данилівка.

День молоді 2015. Дергачі : [відео ; 01:41:57] // Dobrivisti. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=LS8m8tX_aXM (Останній перегляд 25.08.2022).

День Соборності Дергачі : [відео ; 02:18] // Дергачи TV. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=2uCmAsvV72w> (Останній перегляд 25.08.2022).

Дергачівські обрії. Фільм про Дергачі. 2008 рік. : [відео ; 14:12] // Деркачівська альтернатива. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=3yiSudc3enE> (Останній перегляд 25.08.2022).

Історія Деркачів : Нотатки з історії міста Дергачі (слободи Деркачі). - Загол. з екрана. - Режим доступу: <http://history.derkachi.pp.ua/> (Останній перегляд 25.08.2022).

Об'єкти культурної спадщини : [м. Дергачі ; гора Січ, Храм Різдва Богородиці, Пам'ятник Т. Г. Шевченку, Пам'ятник першій учительці] // ДЕРГАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА : Офіційний веб-сайт Дергачівської міської ради. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <http://dergachi-mr.gov.ua/pro-misto/obiekty-kulturnoi-spadshchyny> (Останній перегляд 25.08.2022).

Пам'ятник козаку Деркачу - легендарному засновнику міста Дергачі // Шукач. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.shukach.com/uk/node/47700>

Фотографії Дергачі [46 фото] // ФОТОГОРОДА. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <http://photogoroda.com/photo-goroda-dergachi-photo-city-10517.html> (Останній перегляд 25.08.2022).

На сайті зібрані найкращі фото Дергачів, його природи, будинків, вулиць і мешканців. Фотоісторія міста Дергачі.

Dergachi Sport Day 2021 : [відео ; 06:10] // Дергачі TV. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=wEVAmsqVJKY> (Останній перегляд 25.08.2022).

Ворог ракетами обстріляв Дергачі на Харківщині, місто лишилося без світла [23.06.2022] // УКРІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3513223-vorog-raketami-obstrilav-dergaci-na-harkivsini-misto-lisilosa-bez-svitla.html> (Останній перегляд 25.08.2022).

Все повністю розбите. Наслідки обстрілів Дергачів : [відео ; 01:06] // Харьковские известия. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=sdVv-hUz6AM> (Останній перегляд 25.08.2022).

Відеодокази руйнувань приватних будинків у м. Дергачі.

Дергачі на Харківщині: наслідки обстрілів російськими військами [08.04.2022] : [відео ; 01:33] // СУСПІЛЬНЕ ХАРКІВ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=mZLLKQYJ13Y> (Останній перегляд 25.08.2022).

Зруйновані міськрада, численні житлові будинки, постраждала інфраструктура, церква.

Дергачі на Харківщині під ворожим обстрілом з реактивних систем залпового вогню Ураган |Вікна-новини [13.05.2022] : [відео ; 03:31] // Вікна Новини. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=k1KoqSPmNAo> (Останній перегляд 25.08.2022).

25.08.2022).

Зруйновано Будинок культури, в якому розміщувався гуманітарний штаб і зберігалася гуманітарна допомога для всієї Дергачівської громади.

Дергачі обстріляли касетними боеприпасами: із землі стирчать залишки реактивних ракет [31.07.2022] // ТСН. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/dergachi-obstrilyali-kasetnimi-boeypripasami-iz-zemli-stirchat-zalishki-reaktivnih-raket-2123098.html> (Останній перегляд 25.08.2022).

Іванець, Оксана

Як живеться в Дергачах під невпинними обстрілами орків — репортаж із гарячої точки [08.07.2022] / О. Іванець // АРМІЯІNFORM. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2022/07/08/yak-zhyvetsya-v-dergachah-pid-nevpynnymu-obstrilamy-orkiv-reportazh-iz-garyachoyi-tochky/> (Останній перегляд 25.08.2022).

«Урагани», «Гради», «Іскандери»... З початку широкомасштабного вторгнення мешканці прикордонного міста Дергачі, що за п'ятнадцять кілометрів від Харкова, вже на слух відрізняють види боеприпасів, якими рашистська армія їх буквально засипає. За більше ніж чотири місяці широкомасштабного вторгнення тут зруйновано понад третину житлових будинків. Окрім того, рашисти б'ють по закладах освіти та лікарнях, нищать інфраструктуру міста.

Нечепоренко, Оксана

Дергачі на Харківщині під ворожим обстрілом: як російські «подарунки» прилітають щодня та щоночі – сюжет / О. Нечепоренко // 5 канал. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.5.ua/regiony/derhachi-na-kharkivshchyni-pid-vorozhym-obstrilom-iaak-rosiiski-podarunky-prylitaiut-shchodnia-ta-shchonochi-siuzhet-280500.html> (Останній перегляд 25.08.2022).

Разбитая поликлиника и побитые скорые: страшные последствия обстрела Дергачев в Харьковской области : [відео ; 05:52] // Вікна-новини. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=tkH9q38Bs5s> (Останній перегляд

25.08.2022).

Стан був критичний. Як тренери та ветеринари врятували 50 коней із Дергачів // KharkivToday. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://2day.kh.ua/ua/kharkow/stan-buv-krytychnyy-yak-trenery-ta-veterynary-vryatuvaly-50-koney-iz-derhachiv> (Останній перегляд 25.08.2022).

50 коней Дергачівської дитячо-юнацької кінно-спортивної школи з початку війни залишилися без господаря. Раніше вони, як і школа, належали Харківській зооветеринарній академії. Пешого березня вона припинила існування, а коні залишилися у Дергачівській громаді майже на лінії вогню. Тренери та ветеринари змогли вивезти коней до Дніпра, але вони вже не можуть самотійно утримувати табун.

Стрельцов, Євген

Дергачі та Слатине після обстрілів. Фоторепортаж / Євген Стрельцов, Діана Руда // НАКИПІЛО. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://nakipelo.ua/dergachi-ta-slatino-pislya-obstriliv-fotoreportazh/> (Останній перегляд 25.08.2022).

Харківська область: місто на кордоні з РФ живе під обстрілами російської армії. Дергачі : [відео ; 03:56] // Радіо Свобода Україна. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=HVbVS73MMuU> (Останній перегляд 25.08.2022).

Церква Різдва Пресвятої Богородиці (будівля 1838 р.) (м. Дергачі, вул. 1-го травня, 65-б)

Перша згадка про дерев'яний Різдва Пресвятої Богородиці храм у слободі Дергачі з'являється в 1691 році (за деякими джерелами 1685). Храм був розташований на піщаній рівнині, яка зветься Буряківкою. Будівником храму був Яків Туранський

Простояв храм майже двісті років, але згодом будівля стала занадто тісною для численних прихожан, і в 1838 на її місці заклали цегляну основу для більшої церкви.

У старій дерев'яній церкві було чимало реліквій. Серед них, зокрема, Євангеліє 1664 року, «Апостол» 1688 року, «Бесіди Іоанна Златоуста» 1624 року, які перейшли у спадок новій церкві й, окрім «Апостола», збереглися донині.

Сучасний храм побудовано з цегли на місці старого, освячення храму відбулося у 1868 році. В будівництві храму брав участь священник Тимофій Туранський, правнук Якова Туранського. Новий храм був великим. Він мав чотири престоли: головний – на честь Різдва Преподобної Богородиці, правий – на честь Стрітення Господня, лівий – на честь Вознесіння Господня і на хорах – на честь Апостолів Петра і Павла.

При церкві працювала парафіяльна школа.

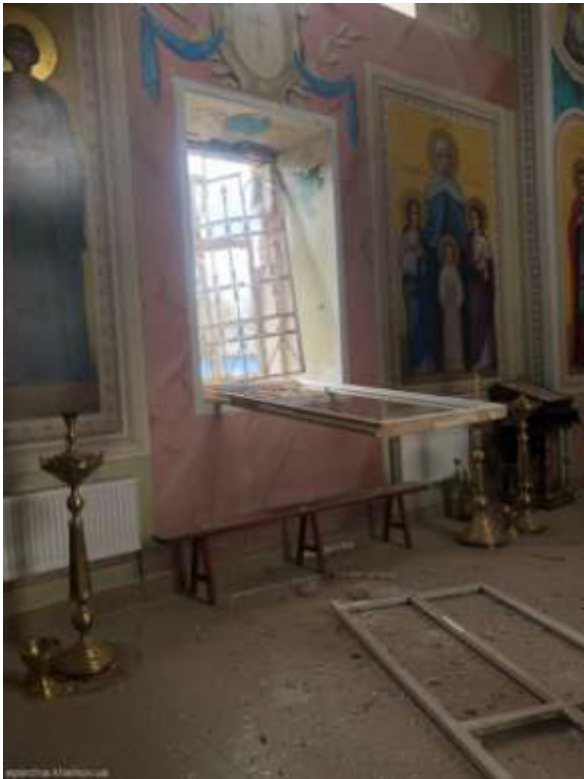
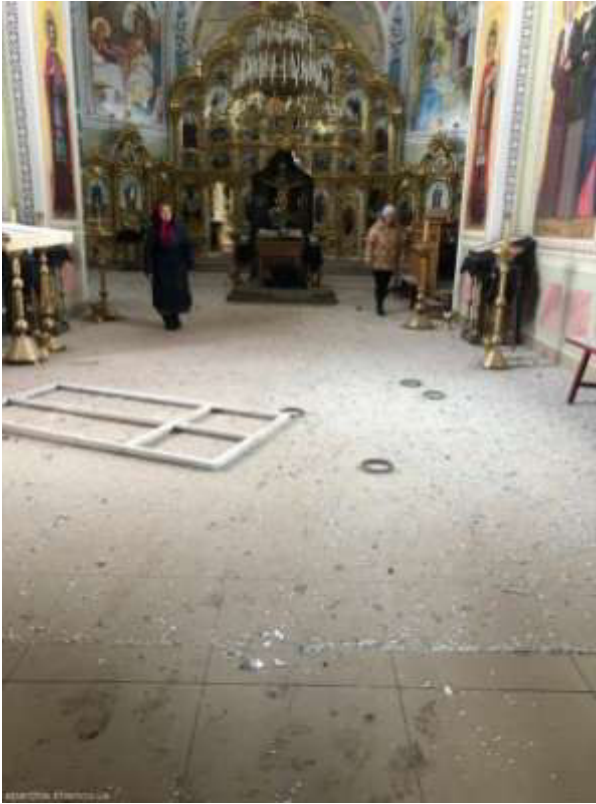
З приходом радянської влади та початком атеїстичної політики Храм Різдва Пресвятої Богородиці припинив свою діяльність і в ньому було відкрито майстерню МТС. Під час Другої Світової війни служби відновилися, але в 1950-ті роки храм знову закрили. На прохання місцевих мешканців у 1960-ті роки храм знову почав працювати.

В 2010-2013 роках проведені великі ремонтні і реставраційні роботи: замінено повністю дах, вікна, проводину, перероблені купол, сходи, навіси над сходами, відреставровано дзвони, замінено три іконостаси на дерев'яні різьблені вкриті золотом, здійснений розпис купола і стін, оновлено опалення, додано теплу підлогу, пофарбовано фасад церкви.

Внаслідок обстрілів 4 квітня 2022 року пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення - церкви Різдва Пресвятої Богородиці, збудованої у 1838 р. (охоронний № 514).

Церква Різдва Пресвятої Богородиці [Дергачі] // Ukrainian Institute. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://ui.org.ua/postcard/czerkva-rizdva-presvyatoyi-bogorodyczi/> (Останній перегляд 25.08.2022).

Церква Різдва Пресвятої Богородиці, Дергачі // I GUIDE TO the WORLD. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/71798_cerkov-rozhdestva-presvyatoy-bogorodicy-dergachi.htm (Останній перегляд 25.08.2022).

Церква Різдва Пресвятої Богородиці, Дергачі // ОТДЫХ.PRO. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.otdih.pro/ua/pages/8850-tserkov-rozhdestva-presvyatoi-bogoroditsi-dergachi/> (Останній перегляд 25.08.2022).

Знищена краса: церква Різдва Пресвятої Богородиці в Дергачах // Слобідський край. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.slk.kh.ua/news/khronograf/znisena-krasa-cerkva-rizdva-presvatoi-bogorodici-v-dergacah.html> (Останній перегляд 25.08.2022).

У Дергачах на Харківщині авіаударами пошкодили церкву і стадіон // УКРІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3448769-u-dergacah-na-harkivsini-aviaudarami-poskodili-cerkvu-i-stadion.html> (Останній перегляд 25.08.2022).

У Дергачах на Харківщині обстріляли храм Різдва Пресвятої Богородиці // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/225188-u-dergacah-na-harkivsini-obstrilali-hram-rizdva-presvatoi-bogorodici/> (Останній перегляд 25.08.2022).

Дергачівський Міський будинок культури (сучасна будівля) (м. Дергачі, площа Перемоги, 1)

Будинок культури введений в експлуатацію в 1997 року.

Загальна площа закладу 5833,64 кв. м., глядацька зала на 460 місць, мала зала, святкова зала, танцювальний зал, спортзал, кімнати для гурткових занять та клубних формувань, 4 художньо-методичні кімнати.

В Будинку культури працювало 11 вокально-хорових клубних формування (з них 6 дитячих), 5 хореографічних гуртків (4 – дитячих), 3 театральні (1 – дитячий), 4 інструментальні ансамблі (1 – дитячий), студії фольклорна та декоративно-прикладного мистецтва, а також 4 фізкультурно-оздоровчих гуртка (1 – дитячий).

Внаслідок обстрілу 12 травня 2022 року пошкоджено фасади та частково зруйновано стіни, перекриття та інтер'єри сучасної будівлі Дергачівського міського будинку культури, в якому тимчасово розміщувався штаб організації гуманітарної допомоги.

Будинок культури у Дергачах після обстрілів | Накипіло : [відео ; 00:58] // Медіагрупа Накипіло. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=T8Eglkh_f7E (Останній перегляд 25.08.2022).

В будинку культури розміщувався гуманітарний штаб.

Російські війська завдали ракетного удару по Будинку культури у Дергачах Харківської області та зруйнували гуманітарний штаб, який там розташовувався // НВ Харків. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/kharkiv/viyna-rosiji-proti-ukrajini-rosiyani-zavdali-raketnogo-udaru-po-dergacham-harkivskoji-oblasti-50242018.html> (Останній перегляд 25.08.2022).

Руда, Діана

Окупанти знищили будинок культури у Дергачах, де розташовувався гуманітарний штаб / Д. Руда // НАКИПІЛО. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://nakipelo.ua/okupanti-znishhili-budinok-kulturi-u-dergachah-de-roztashovuvavsya-gumanitarnij-shtab/> (Останній перегляд 25.08.2022).

СЕЛИЩЕ ЛІСНЕ

Селище Лісне, засноване 1699 року, знаходиться біля транспортної розв'язки перетину Харківської окружної дороги (М03) і Белгородського шосе (М20) за 1 км від межі міста Харкова, поряд з харківським масивом П'ятихатки. Селище оточене великим лісовим масивом з дубів.

У вересні 2012 року частина селища (вулиці Каразіна, Університетська, П'ятихатська, Підлісна; провулки Підлісний та Університетський) була включена в межі міста Харкова.

Регіональний ландшафтний парк «Фельдман екопарк» : [створений у 2011 році на території Дергачівського (нині Харківського) району поблизу с. Лісне] // Мій Дергачівський край чудовий. - Харків, 2016. - С. 90-93 : фот.

Регіональний ландшафтний парк «Feldman Ecopark» // Мандруй Харківщиною. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://discover.kh.ua/locations/regionalnyj-landsaftnyj-park-feldman-ecopark> (Останній перегляд 25.08.2022).

Випускниця з Харківщини отримувала золоту медаль у касці та бронезилеті [05.07.2022] // НУШ : нова українська школа. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/vypusknytsya-z-harkivshhyny-otrymuvala-zolotu-medal-u-kastsi-ta-bronezhyleti/> (Останній перегляд 25.08.2022).

Аби отримати золоту медаль, випускниця Харківської спеціалізованої школи №62 Дар'я Багінська, яка мешкає у селищі Лісне, прийшла в школу в касці та бронезилеті, оскільки П'ятихатки

піддаються обстрілам росіян від початку масштабного вторгнення.

Мінометні обстріли та розбиті будинки: ситуація в Малоданилівській громаді на Харківщині [12.04.2022] // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/228011-minometni-obstrili-ta-rozbiti-budinki-situacia-v-malodanilivskij-gromadi-na-harkivsini/> (Останній перегляд 25.08.2022).

Російські військові майже щодня обстрілюють територію Малоданилівської громади. Внаслідок обстрілів 11 квітня загинув житель Лісного.

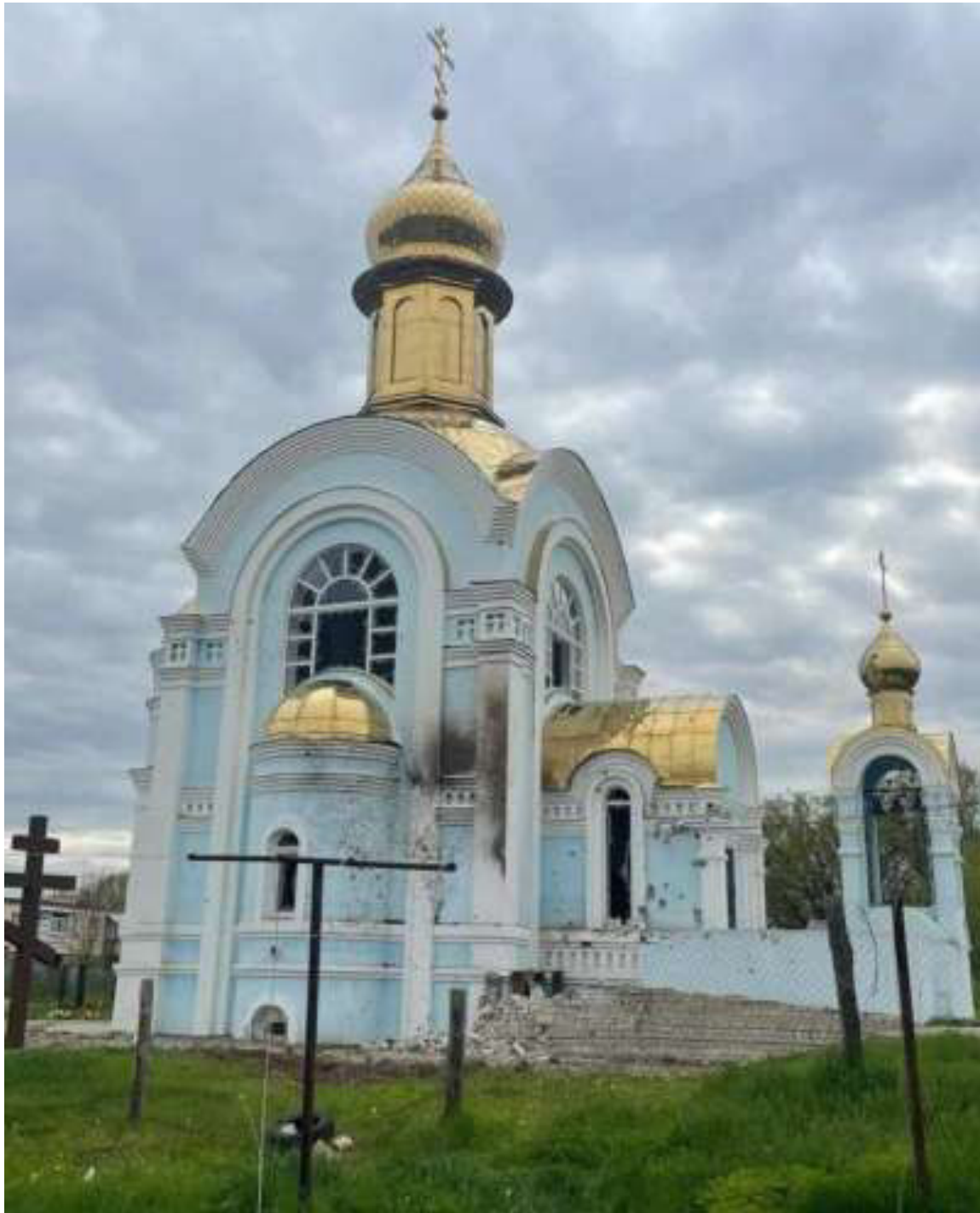
За даними Малоданилівського селищного голови Олександра Гололобова із селища Лісного виїхали близько 90% жителів, із Черкаської Лозової – близько 70%, із Малої Данилівки – близько 75%.

Стрітенська церква (будівля 2013-18 рр.) (с. Лісне, вул. Молодіжна, 5)

Будівництво Церкви Стрітення Господнього завершено у 2018 році, освячення відбулося 18 листопада 2018 року.

Внаслідок обстрілів 28 квітня 2022 року пошкоджено фасади, вікна та територію Стрітенської церкви, збудованої у 2013-18 роках.

Митрополит Харьковский и Богодуховский Онуфрий совершил освящение храма в честь Сретения Господня в селе Лесное [18.11.2018] // Харьковская епархия : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <http://www.eparchia.kharkov.ua/readnews/2162> (Останній перегляд 25.08.2022).

У Лісному Харківської єпархії від обстрілу постраждав Стрітенський храм УПЦ // Спілка православних журналістів. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://spzh.news/ua/news/88060-v-lesnom-kharykovskoj-jeparkhii-iz-za-obstrela-postradal-sretenskiy-khram-upc> (Останній перегляд 25.08.2022).

У селищі Лісному на Харківщині окупанти обстріляли дитячий садок та церкву // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/234244-u-selisi-lisnomu-na-harkivsini-okupanti-obstrilali-ditacij-sadok-ta-cerkvu/> (Останній перегляд 25.08.2022).

У результаті обстрілу постраждав ще один храм Харківської єпархії УПЦ // Українська Православна Церква : Синодальний інформаційно-просвітницький відділ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/04/29/u-rezultati-obstrilu-postrazhdav-shhe-odin-xram-xarkivskoj-jeparxiji-upc/> (Останній перегляд 25.08.2022).

С. МАЛА РОГАНЬ

Село Мала Рогань засноване 1657 року, під час Хмельниччини. Саме в той період (1648—1654 роки) на Слобідську Україну масово переселялися із Задніпрянщини селяни і козаки, аби позбутися національного гніту та релігійних переслідувань. Тоді село мало назву Пасеківка.

Сучасний герб села відображує знакові для нього події та явища і являє собою щит з вузькою червоною облямівкою. В центрі блакитного поля щита, розташований щит з перехресними прямокутниками синього і жовтого кольорів. У прямокутниках розташовані: голова бика (що символізує розвиток скотарства в регіоні), яблуна (що символізує розвиток галузі садівництва, адже значну площу земельних ресурсів села займають плодові сади), золотий ріг достатку (символ достатку і багатства) і Меморіальний комплекс «Дробицький яр» (символ трагедії, яка розігралася на околиці села в 1941 році).

Малая Рогань, Ольховка, Харьковская область [2021 рік] : [відео ; 02:11] // Air Production. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ZjLxxcGoe9E> (Останній перегляд 26.08.2022).

Путешествие по Малой Рогани [2019 рік] : [відео ; 01:28:15] // YurkoChannel. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Y23lBUVvyIM> (Останній перегляд 26.08.2022).

«Вони обстрілювали Харків з нашого села», — жителька звільненої Малої Рогани // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/229174-voni-obstrilovali-harkiv-z-nasogo-sela-zitelka-zvilненоi-maloi-rogani/> (Останній перегляд 26.08.2022).

Максименко, Олена

Ті, хто вижив. Як перенесла окупацію Мала Рогань на Харківщині / О. Максименко // Новинарня. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://novynarnia.com/2022/05/21/mala-rogan/> (Останній перегляд 26.08.2022).

Мала Рогань в Харківській області після деокупації | FREEDOM - UATV Channel : [відео ; 02:49] // Касається кожного. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=pixNt8ULeRc> (Останній перегляд 26.08.2022).

Малая Рогань после оккупации. Последствия «русского мира» : [відео ; 03:36] // UATV Channel. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=EFCv2auK_Pk (Останній перегляд 26.08.2022).

Мала Рогань Харківського району звільнена від російських окупантів : [відео ; 02:49] // Українська правда. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=EzvbanwjbY4> (Останній перегляд 26.08.2022).

Як виглядає населений пункт біля Харкова після окупації.

Могили у дворах та городах — історії села Мала Рогань під Харковом, де ексгумують тіла загиблих (ВІДЕО) // ДОМ : Україна наш дім. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://kanaldom.tv/uk/mogyly-u-dvorah-ta-gorodah-istoriyi-sela-mala-rogan-pid-harkovom-de-eksgumuyut-zagyblyh-video/> (Останній перегляд 26.08.2022).

«Росіяни ходили по двоє. Ми чотирьох поклали»– у Малій Рогані селяни вбивали окупантів і виживали під глибинними бомбами // Gazeta.ua. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://gazeta.ua/articles/reportage/rosiyani-hodili-po-dvoye-mi-chotiroh-poklali-u-malij-rogani-selyani-vbivali-okupantiv-i-vizhivali-pid-glibinnimi-bombami/1093302> (Останній перегляд 26.08.2022).

Руда, Діана

Як виглядають звільнені Мала Рогань і Вільхівка сьогодні (Фоторепортаж) / Д. Руда // НАКИПЛО. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://nakipelo.ua/yak-viglyadajut-zvilneni-mala-rogan-i-vilhivka-sogodni/> (Останній перегляд 26.08.2022).

Як Мала Рогань чинила опір окупації? | 7 серія Деокупації • Ukraïner : [відео ; 32:41] // Ukraïner. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ic2v2CKj50c> (Останній перегляд 26.08.2022).

У цій серії «Деокупації» розповідь, як пережило окупацію місцеве фермерське господарство. Його власниця Любов Злобіна показала наслідки приходу «русского міра», розповіла про те, як вони з чоловіком переховували в домі людей і допомагали українським військовим. А також поділилася жахливими спогадами про день, коли російські снаряди влучили в стійла, де жили тварини. Тоді господарство

втратило 140 голів. Працівники самотужки врятували біля 70 корів і овець з охоплених полум'ям будівель.

Щоб допомогти Любові та її родині відновити ферму, канал *Ukrainian* збирає 50 000 \$ (1 950 000.00 грн).

Меморіальний комплекс жертвам Голокосту “Дробицький Яр” (обеліск 2002 р.) (с. Мала Рогань, вул. Шосейна, 13)

Дробицький Яр (інша назва — Травницька долина) — урочище поблизу Харкова, відоме як місце масових розстрілів цивільного населення, що здійснювалися нацистськими окупаційними військами у 1941-1942.

Під час Другої світової війни Вермахт окупував Харків 24 жовтня 1941 року. Вже 5 грудня розпочався перепис населення міста, причому євреїв та циган вносили в окремі списки. 14 грудня військовий комендант Харкова генерал-лейтенант Альфред фон Путткамер видав наказ про переселення в дводенний термін всіх євреїв та циган, включаючи грудних дітей, до бараків на східній околиці міста в район ХТЗ. В цих бараках, які залишилися після будівництва заводу, було організовано гетто. Майже одразу почалися розстріли — приречених групами по 250—300 осіб гнали в Дробицький Яр. На дітей куль не витрачали, вкидали до котлованів живими. Вже на початку 1942 року харківське гетто припинило своє існування. У яру також розстрілювали полонених червоноармійців і психічно хворих людей. Всього ж, за даними Державного архіву Харківської області, було розстріляно близько 16-20 тисяч осіб.

Після війни, за мовчазної згоди радянської влади, трагедія Дробицького Яру почала забуватися. Майже потайки у 1960-1980-х роках громадські організації проводили дослідницьку роботу.

У 1988 році при Харківському відділенні Українського фонду культури заснували оргкомітет «Дробицький Яр», збирали листи від родичів загиблих і створювали картотеку Голокосту.

У 1991 році оргкомітет прийняв рішення «Про увічнення пам'яті жертв нацизму, похованих у Дробицькому Яру» й оголосив відкритий конкурс проектів меморіального комплексу. Перемогли архітектор Олександр Лейбфрейд (1911-2003) та художник-монументаліст Віктор Савенков (1919-2004).

23 жовтня 1992 року Харківська міськрада прийняла рішення № 444 про будівництво меморіалу на місці трагедії.

У 1994 відбулося освячення будівництва. Його провели головний рабин Харкова і православний священник. Тоді звели фундамент під 20-метровий пам'ятник, однак, через нестачу коштів, 1995 року будівництво було припинено.

У 2000 році будівництво відновилося. 13 грудня 2002 року відкрита перша черга меморіалу: саме тоді зведені пам'ятний знак — менора, автодорога до меморіального комплексу, алея і пам'ятник-монумент. 22 серпня 2005 року на меморіалі жертвам нацизму відкрився траурний зал з Чашею скорботи, в якому на планшетах білого мармуру увічнені тисячі імен.

2016 року Меморіальний комплекс «Дробицький Яр», відповідно до наказу Міністерства культури України від 06.12.2016, набув статусу пам'ятки історії та монументального мистецтва місцевого значення (охоронний № 2656-Ха).

Внаслідок обстрілу 26 березня 2022 року частково зруйновано пам'ятку історії та монументального мистецтва місцевого значення - обеліск-менору меморіалу жертвам Голокосту, зведену у 2002 р. в урочищі Дробицький Яр (охоронний № 2656-Ха). Меморіал був збудований в 1994-2006 рр. на місці розстрілів під час гітлерівської окупації 1941-42 рр.

Дробицький Яр [аерозйомка, 01.11.2019] : [відео ; 04:20] // Watch. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3QRpvlb> (Останній перегляд 26.08.2022).

Дробицький Яр // Ukrainian Institute. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://ui.org.ua/postcard/drobytsky-yar/> (Останній перегляд 26.08.2022).

Дробицкий яр : [відео ; 00:59] // Motomanito. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=fhXdsQhQRPY> (Останній перегляд 26.08.2022).

Евреи Дробицкого Яра. Харьков, 2001 : [відео ; 17:27] // Харьков 2000 • Не По Делу • Дмитрий Белоконь. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=bUdKbbG1GQw> (Останній перегляд 26.08.2022).

Спогади свідків трагедії Дробицького Яру.

Насправді. Дробицький яр. Трагедія єврейського гетто Харкова [27.01.2021] : [відео ; 25:22] // Телеканал Simon. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=I5V9ZMaNvTg> (Останній перегляд 26.08.2022).

Знищена краса. Дробицький Яр у Харківській області // Слобідський край. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.slk.kh.ua/news/khronograf/znisena-krasa-drobickij-ar-u-harkivskij-oblasti.html> (Останній перегляд 26.08.2022).

Орлова, Віолетта

У Харкові внаслідок артилерійського обстрілу пошкоджено меморіал у Дробицькому яру / В. Орлова // УНІАН. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://bit.ly/3dZX3ze> (Останній перегляд 26.08.2022).

У Дробицькому яру під Харковом обстрілами пошкоджено монумент менори // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/221873-u-drobickomu-ar-u-pid-harkovom-obstrilami-poskodzeno-monument-menori/> (Останній перегляд 26.08.2022).

У Дробицькому яру під Харковом обстрілами пошкоджено монумент менори : [відео ; 00:25] // СУСПІЛЬНЕ ХАРКІВ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MBxXrehlxmQ> (Останній перегляд 26.08.2022).

Убиті двічі: окупанти понівечили меморіал жертв Голокосту під Харковом // ЦЕНЗОР.НЕТ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://censor.net/ua/news/3328820/ubyti_dvichi_okupanty_ponivechyly_memorial_jertv_golokostu_pid_harkovom (Останній перегляд 26.08.2022).

С. РУСЬКА ЛОЗОВА

Село Руська Лозова вперше згадується у 1663 році.

Нині село є одним з найбільших у передмісті Харкова.

У 2022 році два місяці село було під окупацією. Саме з цього передмістя Харкова в часи окупації ворог вів прицільний вогонь по цивільній інфраструктурі та житловим масивам міста. Руська Лозова звільнена від російських військ 29 квітня 2022 року. Населений пункт деокупував спецпідрозділ Kraken – окремий розвідувально-диверсійний підрозділ Головного управління розвідки Міністерства оборони України. 4 травня 2022 року спецпризначенці ГУР МО України остаточно відновили контроль над населеним пунктом.

Наше село - Руська Лозова // Мій Дергачівський край чудовий.
- Харків, 2016. - С. 65-67. : фот.

Іванець, Оксана

Історія руйнування селища Руська Лозова / О. Іванець // АРМІЯІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2022/06/08/istoriya-rujnuvannya-selyshha-ruska-lozova/> (Останній перегляд 26.08.2022).

«Російські солдати мародерили все село». Руська Лозова. Обличчя війни : [відео : 07:20] // Телеканал ДніпроTV. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6vaAiIQDJjs> (Останній перегляд 26.08.2022).

Евакуйовані жителі села Руська Лозова на Харківщині розповідають про жахи, які їм довелося пережити за часи російської окупації. Багатьох людей окупанти примусово вивезли у Белгород, жителям погрожували, знущалися та мародерили по всьому селі.

Руська Лозова: зруйноване передмістя Харкова / фот. В'ячеслав Мадієвський // УКРІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3508968-ruska-lozova-zrujnovane-peredmista-harkova.html> (Останній перегляд 26.08.2022).

«Руські зруйнували Руську Лозову». Історія сім'ї, що залишилася без дому і рятувалася у харківському метро // Грати. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://graty.me/uk/ruski-zrujnuvali-rusku-lozovu-istoriya-sim%D1%97-shho-zalishilasya-bez-domu-i-ryatuvalasya-u-harkivskomu-metro/> (Останній перегляд 26.08.2022).

Скиба-Якубова, Іванна

«Тут живуть люди і діти»: як виглядає Руська Лозова на Харківщині після звільнення / І. Скиба-Якубова // LB.ua. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://lb.ua/society/2022/05/12/516520_tut_zhivut_lyudi_i_diti_yak_viglyadaie.html (Останній перегляд 26.08.2022).

Зокрема, фото пошкодженої церкви св. Миколи Чудотворця.

Спецпідрозділ KRAKEN в «російському селі». РУСЬКА ЛОЗОВА - звільнене село на Харківщині : [відео : 31:35] // Хащі. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=joOW6eDoKSs> (Останній перегляд 26.08.2022).

Руська Лозова - село в околицях Харкова, більшість населення якого складають етнічні росіяни. За іронією долі село жорстоко постраждало від навали російської армії, а звільнили його на початку травня добровольці спецпідрозділу KRAKEN, кістяк якого складається з ветеранів Азову. Як живе село, що думають про події сьогодення його мешканці, та як етнічні росіяни ставляться до політики сучасної Росії?

Федоркова, Тетяна

Нардеп пропонує перейменувати звільнену від окупантів Руську Лозову // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/239376-nardep-proponue-perejmenuvati-zvilnenu-vid-okupantiv-rusku-lozovu/> (Останній перегляд 26.08.2022).

Народний депутат України Євген Пивоваров звернувся до парламентського комітету та Харківської обласної ради з пропозицією перейменувати Руську Лозову на Українську Лозову.

Якименко, Влад

Руська Лозова: роздуми про назву / В. Якименко // Історична правда. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2022/05/19/161352/> (Останній перегляд 26.08.2022).

Про походження назви села, її вплив на ментальність мешканців та пропозицію народного депутата Євгена Пивоварова щодо перейменування села Руська Лозова в Українську Лозову.

Церква св. Миколи Чудотворця (будівля 1991-96 рр.) (с. Руська Лозова, вул. Енгельса, 1-А)

Перша, дерев'яна, церква св. Миколая з'явилася в селі ще у XVIII столітті.

З часом храм застарів і постало питання про будівництво нового кам'яного храму. На кошти місцевих мешканців, земства та єпархії в 18890 році збудували новий кам'яний храм.

Свято-Миколаївський храм багато зробив для освіти мешканців села, всі вони навчалися в школі при церкві.

Богослужіння відбувалися до 1928 року. В 1949 році церкву відкрили, однак, в 1961 році знов закрили і віддали під клуб, а згодом облаштували спортивну залу. 31 липня 1980 року, перед проведенням Олімпіади в Москві, храм підірвали, оскільки через село проходив маршрут олімпійського вогню.

Наприкінці 1980-років мешканці Руської Лозової почали збір коштів на будівництво нового храму. В 1991 році почалося будівництво, а 26 листопада 1996 року митрополит Нікодим освятив нову церкву св. Миколи Чудотворця.

Внаслідок обстрілів 28 квітня 2022 року було пошкоджено браму церкви св. Миколи Чудотворця, збудованої у 1991-96 роках.

www.shukachi.com
Автор фото: butilkavodi

Николаевский храм, с. Русская Лозовая // Шукач. - Загол. з
экрана. - Режим доступа: <https://www.shukach.com/ru/node/43999>
(Останній перегляд 26.08.2022).

СМТ ВАСИЩЕВЕ

Селище було засноване 1647 року російськими переселенцями на Слобідську Україну. Архієпископ Філарет (Дмитро Гумілевський) в «Историко-статистическом описании Харьковской епархии» наводить відомості з Чугуївської писцовой книжки 1647 року, де серед «дітей боярських» Чугуївської сторожової служби, які отримали в цій місцині землі, згаданий Прокіп Васищев, за яким, вірогідно, село і отримало назву. Його нащадки, принаймні люди з таким прізвищем, й досі мешкають у цьому поселенні.

Васищеве // Україна Інкогніта. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://ukrainaincognita.com/mista/vasyshcheve> (Останній перегляд 26.08.2022).

ВОСТОК УКРАИНЫ. Посёлок городского типа Васищево 2021 год : [відео ; 10:54] // SkyVlad. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=vo_Bsa09ygo (Останній перегляд 26.08.2022).

Филарет (Д. Г. Гумилевский)

Историко-статистическое описание Харьковской епархии : в 2-х томах / Филарет (Д. Г. Гумілевський). Т. 1. – Харків : Харьковский частный музей городской усадьбы, 2011. – 416 с.

Васищево и Шубино – С. 154.

Електронна версія. – Режим доступу:

https://web.archive.org/web/20190819084038/http://www.otkudarodom.ua/sites/default/files/pdfs/filaret_pervyy.pdf (Останній перегляд 26.08.2022).

Посёлок городского типа Васищево - Безлюдовская ОТГ [2020 рік] : [відео ; 02:11] // Безлюдовка ONLINE. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rk6SX3CU1lo> (Останній перегляд 26.08.2022).

Церква св. Димитрія Солунського (будівля 1880 р.) (с/мт Васищево, вул. Орешкова, 41-43)

Дерев'яна церква святого Димитрія Солунського зведена у Васищево 1777 року.

Церква, що зараз стоїть у селищі, мурована, теж в ім'я Димитрія Солунського, зведена в 1880 році коштами подружжя Кривошеєвих – колезького радника Василя Петровича Кривошеєва та його дружини Єлизавети (в храмі з тих часів зберігається старовинна ікона Василя Великого та праведної Єлисавети). Початково будувалась вона з червоної цегли, за проектом архітектора Ф. І. Данилова, автора близько 20 храмів на Слобожанщині.

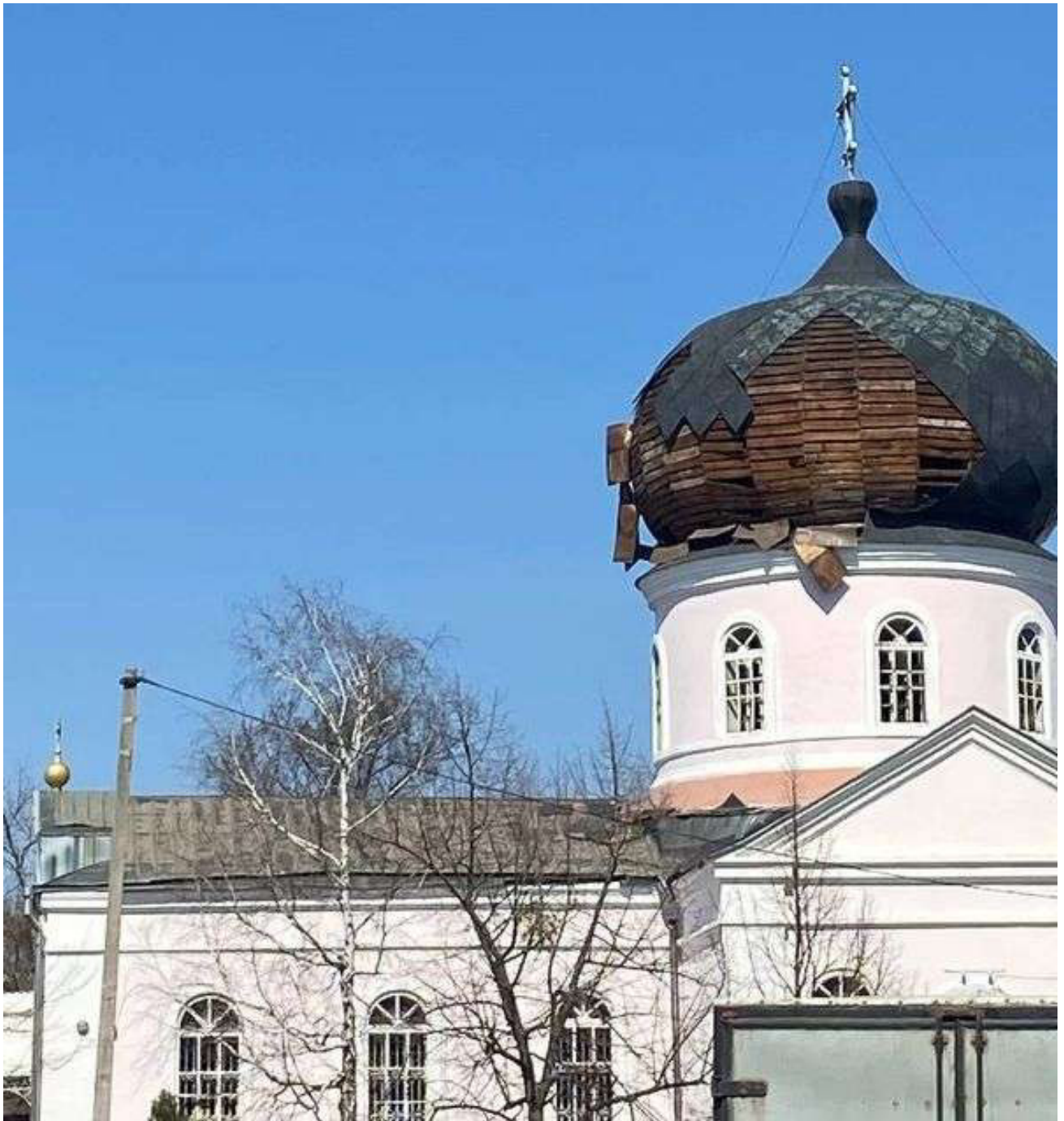
В 1929 році церкву зачинили. В 1942 році снарядом було знесено дзвіницю. Пізніше храм почали використовувати як клуб, реставрували, але дзвіницю вже не відновлювали.

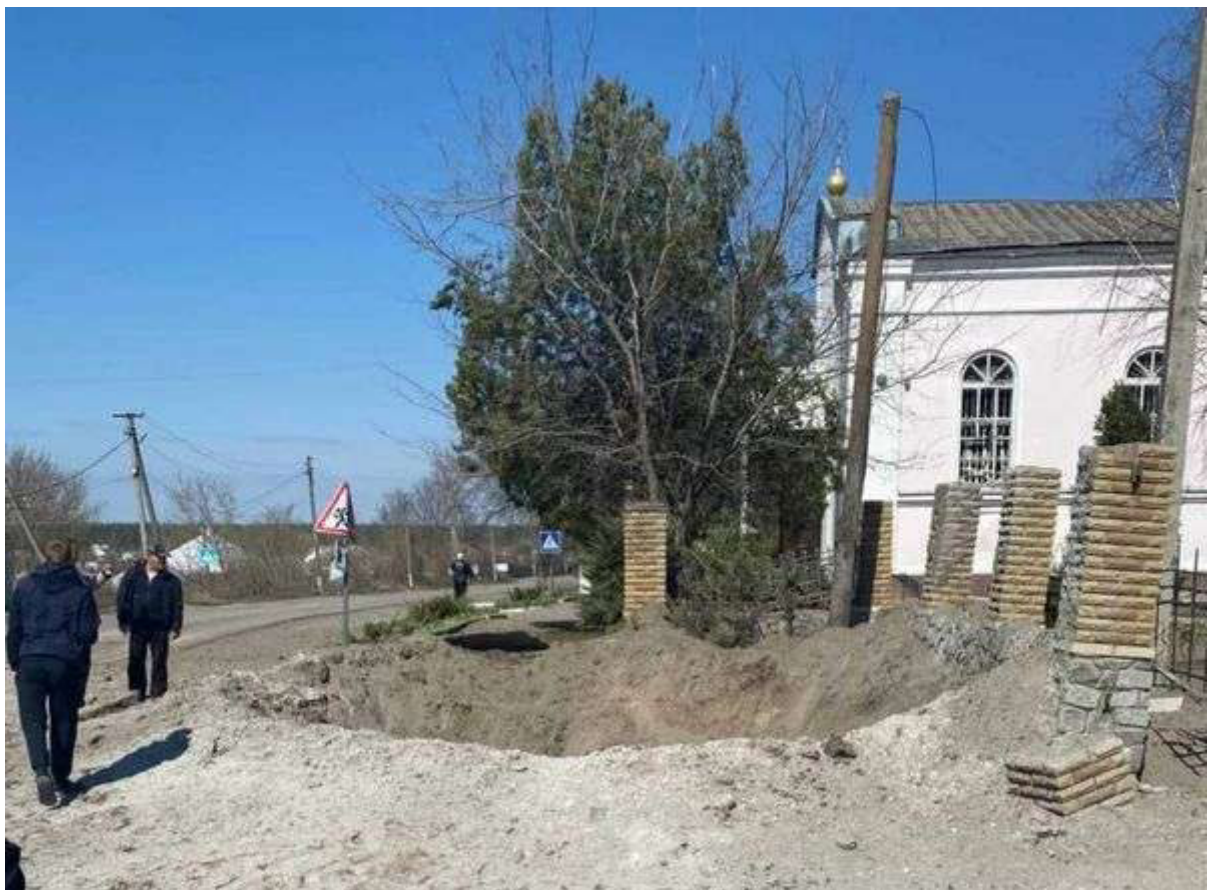
Зараз храм діючий.

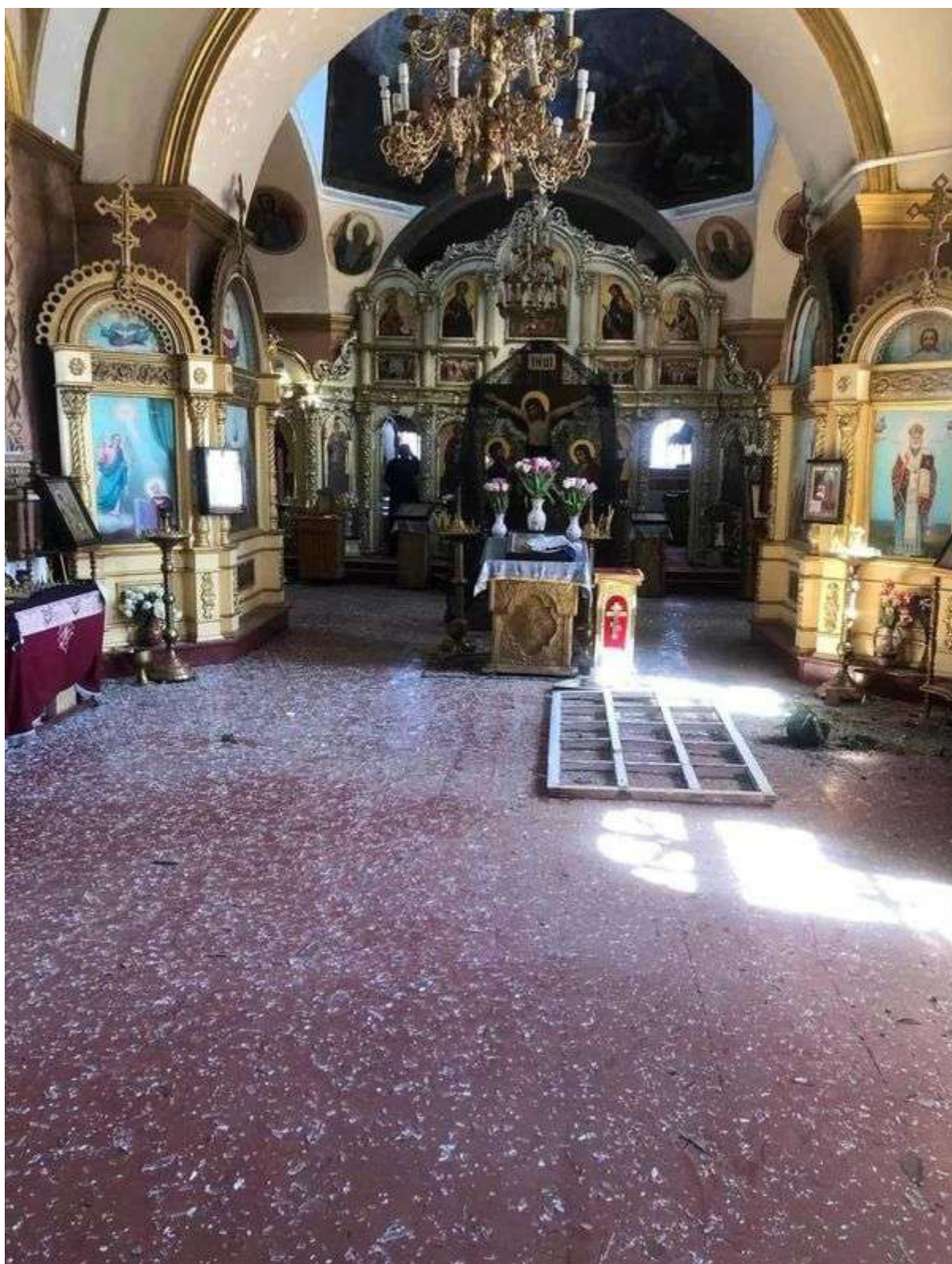
Внаслідок ракетного удару 7 квітня 2022 року зазнали пошкоджень фасади, вікна, двері та покрівля пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення - церква святого великомученика Димитрія Солунського, збудована близько 1880 р. (охоронний № 545). Внаслідок обстрілу також була зруйнована частина огорожі храму.

Церква св. Дмитра Солунського // Прадідівська слава :
Українські пам'ятки. - Загол. з екрана. - Режим доступу:
https://www.pslava.info/VasyscheveSmt_CerkSvDmytraSolunskogo,149796.html (Останній перегляд 26.08.2022).

Лазаренко, Таїсія

Від обстрілу постраждав Дмитрівський храм у селі Васищево під Харковом / Т. Лазаренко // Спілка православних журналістів. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://spzh.news/ua/news/87576-ot-obstre-la-postradal-dmitrijevskij-khram-v-sele-vasishhevo-kharykovskoj-oblasti> (Останній перегляд 26.08.2022).

[Наслідки обстрілу церкви св. Димитрія Солунського в смт Васищево] : [відео ; 00:38]. - Режим доступу: https://storage.googleapis.com/tally-response-assets/NYlAlB/248b5311-c109-4139-8fb6-bofa2a4145c3/IMG_646244.mp4 (Останній перегляд 26.08.2022).

Сьогоднішній взрив возле церкви в Васищево, Харьковская область : [відео ; 00:06] // NikCenterTV. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=bfzdLihKjO8> (Останній перегляд 26.08.2022).

Теж саме. - Режим доступу: https://storage.googleapis.com/tally-response-assets/NYlAlB/do378a57-a759-4208-831a-36195197de25/IMG_6499.MOV (Останній перегляд 26.08.2022).

СМТ ПРУДЯНКА

Офіційною датою заснування смт Прудянка вважається 1801 рік. Однак, вже на початку XVII століття місцина була заселеною: тут жили переселенці з села Срібні Пруди Курської губернії, пізніше сюди прибували переселенці з Правобережжя. Спочатку село називалося Прудами, потім Новосергіївкою (1830 рік), з 70-х років XIX століття — Прудянкою.

Під час окупації, в роки Німецько-радянської війни, гітлерівці розстріляли 34 людини, зруйнували 22 будинки і залізничний міст.

Під час російсько-української війни 2022 року Прудянка

опинилася майже на лінії фронту та, як інші прикордонні населені пункти, потерпає від постійних обстрілів.

Прудянська мрія : [сміт Прудянка Дергачівського (нині Харківського) району засновано у другій половині XVII ст.] // Мій Дергачівський край чудовий. - Харків, 2016. - С. 41-43 : фот.

пгт Прудянка Харьковской области, праздник день посёлка, вид с высоты [2021 рік] : [відео : 01:49] // Vladik Lind. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=WheBj-yjnrg> (Останній перегляд 27.08.2022).

Прудянка. Братская могила Советских воинов // Книга Памяти Харьковской области. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://memorial.kharkov.ua/Prudyanka> (Останній перегляд 27.08.2022).

Прудянка - празднование Ивана Купала! [2016 рік] : [відео : 02:12] // Ирина Мазина. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=cciLJHIsMAo> (Останній перегляд 27.08.2022).

Баца-Погожельська, Кароліна

Від народження у сховищі. Історія маленького Жені та інших [21.07.2022] / К. Баца-Погожельська // НОВА ПОЛЬЩА. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://novapolshcha.pl/article/vid-narodzhennya-u-skhovishi-istoriya-malenkogo-zheni-ta-inshikh/> (Останній перегляд 27.08.2022).

Оля втікала з Прудянки на дев'ятому місяці вагітності, відразу після початку російської агресії. Женю вона народила в березні в бомбосховищі, де живе й досі.

Жителі села Прудянка евакуйовані до Харкова : [відео ; 01:43] // СУСПІЛЬНЕ ХАРКІВ. - Загол. з екрана. - Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=HYByhkVQJTo> (Останній перегляд 27.08.2022).

«Коли бачиш небо через зруйнований дах - це страшно». Історія мешканки Харківщини про життя на лінії фронту та біженство у Данію, - ФОТО // 057 : сайт міста Харкова. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.057.ua/news/3417732/koli-bacis-nebo-cerez-zrujnovanij-dah-ce-strasno-istoria-meskanki-harkivsini-pro-zitta-na-linii-frontu-ta-bizenstvo-u-daniu-foto> (Останній перегляд 27.08.2022).

Розповідь мешканки смт Прудянка Ірини Долбні, яка разом зі своєю родиною більше місяця прожила на лінії фронту і була вимушена стати біженкою у Данії.

На Харківщині російські військові минулої доби обстріляли всі населені пункти Дергачівської громади // ZMINA. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://zmina.info/news/na-harkivshhyni-rosijski-vijskovi-mynuloyi-doby-obstrilyaly-vsi-naseleni-punkty-dergachivskoyi-gromady/> (Останній перегляд 27.08.2022).

На Харківщині 9 червня під обстрілами російських військових знаходились всі населені пункти Дергачівської громади. Обстрілювали громаду з різних видів зброї. Від бомбардувань найбільше постраждали Слатине, Прудянка, Цупівка, Дубівка, Дементіївка, Великі Проходи, Питомник та Руська Лозова.

Окупанти прямим попаданням знищили дитячий садок на Харківщині // KharkivToday. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://2day.kh.ua/ua/kharkow/okupanty-pryamym-popadannjam-znyshchyly-dytyachyy-sadok-na-kharkivshchyni> (Останній перегляд 27.08.2022).

21 липня 2022 року російські окупанти знищили дитячий садок у селищі Прудянка Дергачівської громади, також пошкоджені приватні будинки.

Парфенова, Рита

Как выглядит село Прудянка под Харьковом после вражеских обстрелов (фото) [05.06.2022] // РЕДПОСТ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://redpost.com.ua/news/1244638-kak-vyiglyadit-selo-prudyanka-pod-harkovom-posle-vrazheskih-obstrelov-foto> (Останній перегляд 27.08.2022).

ПРУДЯНКА ПОСЛЕ ОБСТРЕЛОВ : [відео ; 01:00] // Козача Лопань. Війна. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=yYq5NkXfHVI> (Останній перегляд 27.08.2022).

Разбитая Прудянка! Результат прихода русского мира. Дергачевский район : [відео ; 03:30] // Козача Лопань. Війна. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=bd_UEMWeMmQ (Останній перегляд 27.08.2022).

Солодовнік, Марія

Обстріли щодня: як живуть звільнені від російських окупантів села Дергачівської громади [Безруки, Слатине та Прудянка] [10.05.2022] / Марія Солодовнік, Маргарита Дежкіна // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/237812-dergacivsina-pisla-okupacii-ak-zivut-zvilneni-sela-harkivskoi-oblasti/> (Останній перегляд 27.08.2022).

с. Прудянка. Дідусь Павло та його історія : [відео ; 02:40] // Добровичинець. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=mibO6KKwarQ> (Останній перегляд 27.08.2022).

с. Прудянка. Життя на межі фронту : [відео ; 06:05] // Добровичинець. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=tHKGsffjEAw> (Останній перегляд 27.08.2022)

Прудянський селищний Будинок культури (сучасна будівля) (смт Прудянка)

Внаслідок обстрілу 18 травня 2022 року майже повністю зруйновано сучасну будівлю Прудянського будинку культури.

Дергачівська міська рада

Дергачівська міська рада

Прудянка. Сельський клуб разрушен вражескими снарядами! : [відео ; 00:10] // Козача Лопань. Війна. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=JLPT1Z6NSkk> (Останній перегляд 27.08.2022).

Солодовнік, Марія

На Харківщині росіяни зруйнували селищний клуб / М. Солодовнік // СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://suspilne.media/241041-na-harkivsini-rosiani-zrujnuvali-selisnij-klub/> (Останній перегляд 27.08.2022).

Харківщина: у Дергачівській громаді внаслідок обстрілів знищений будинок культури. Відео : [сміт Прудянка] // УКРІНФОРМ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3486504-harkivsina-u-dergacivskij-gromadi-vnaslidok-obstriliv-znisenij-budinok-kulturi.html> (Останній перегляд 27.08.2022).

СМТ СЕЛЕКЦІЙНЕ

Селекційне — селище у складі Мереф'янської територіальної громади, знаходиться на правому березі річки Мжа, на протилежному березі розташовані смт Утківка і місто Мерефа.

Територія біля селища була заселена здавна. Під час будівництва траси Москва-Сімферополь, виявлені стоянка епохи неоліту (IV тисячоліття до н. е.), поселення і могильник доби пізньої бронзи.

В 1918 році на місці майбутнього Селекційного селища будується сільськогосподарська комуна з житловими будинками і господарськими спорудами.

1930 рік — офіційна дата заснування селища для співробітників агрокомплексу та сільськогосподарської лабораторії. В 1974 році в селище Селекційне з Харкова переведено Інститут овочівництва і багтанництва Української академії аграрних наук.

**Мереф'янський міський будинок культури (сучасна будівля)
(с/т Селекційне, вул. Інститутська, 3)**

Мереф'янський міський будинок культури збудований 1982 року.

Внаслідок ракетного обстрілу 13 квітня 2022 року зруйновано сучасну будівлю Мереф'янського міського будинку культури.

Заміна вікон та дверей у Мерэф'янському міському будинку культури на енергозберігаючі [02.10.2018] // Мерэф'янська громада, Харківська область, Харківський район : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://merefaotg.gov.ua/news/1538466715/> (Останній перегляд 28.08.2022).

Суботник у сел. Селекційне [2016 рік] : [відео ; 03:21] // merefa info. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=a_7iisNXm5M (Останній перегляд 28.08.2022).

Працівники Мерэф'янського міського будинку культури приводять до ладу мікрорайонний дитячий майданчик у снт Селекційне.

«Будинок культури не підлягає відновленню»: інтерв'ю з головою Мереф'янської громади [Веніаміном Сітовим] під час війни / підгот. Сергій Прокопенко, Софія Цветкова // Gwara Media. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://gwaramedia.com/budynok-life-merefa-vijna/> (Останній перегляд 28.08.2022).

Гуерра, Вікторія

Обстріл Мерефи на Харківщині: окупанти зруйнували старовинну дерев'яну школу та будинок культури / В. Гуерра // LB.ua. - Загол. з екрана. - Режим доступу: https://lb.ua/society/2022/03/17/509887_obstril_merefi_harkivshchini.html (Останній перегляд 28.08.2022).

Селекційна 17 03 2022 : [відео ; 04:47] // МЦГР ШР ДСНС України. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=gXtw4rnTrCw> (Останній перегляд 28.08.2022).

Мереф'янський міський будинок культури — 00:05.

ЧУГУЇВСЬКИЙ РАЙОН

С. КОРОБОЧКИНЕ

Коробочкине (в минулому — Коробчине) засноване в 1747 (за іншими відомостями в 1745) році. У ХІХ столітті Коробочкине було адміністративним центром Коробчанської волості Зміївського повіту Харківської губернії.

Під час російського вторгнення 2022 року село постраждало від кількох російських обстрілів. Так, лише від обстрілу 10 червня загинули 5 людей.

Єфименко, І.

Назви козацьких поселень Слобожанщини (на матеріалі ойконімів Харківської області) / І. Єфименко // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні: збірник наукових праць / Наук.-дослід. центр “Часи козацькі”, Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури, Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, Іст.-культ. асоціація “Україна-Туреччина”, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т археології НАН України. - 2018. - Вип. 27. - С. 336-341.

У статті розглянуто походження окремих населених пунктів Харківської області, поява яких пов'язана з українським козацтвом.

Село Коробочкине – С. 122-143.

Мій рідний край Чугуївщина / уклад.: І. П. Артеменко, В. К. Горовенко. - Харків : Золоті сторінки, 2013. - 294 с. : фот.

Село Коробочкине – С. 338.

Дорожко, Ігор

Коробочкине / Ігор Дорожко, Максим Назаренко // Україна Інкогніта. - Загол. з екрана. - Режим доступу:

<https://ukrainaincognita.com/mista/korobochkyne> (Останній перегляд 28.08.2022).

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ КОРОБОЧКИНЕ 2021 : [відео ; 02:41] // Виталий Михайлов. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=B1obOd4ke-E> (Останній перегляд 28.08.2022).

До 275-річчя села.

Історія найстарішого мосту Харківщини [село Коробочкине, Чугуївський район, 2021 рік] : відео ; 02:17] // Телеканал Simon. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Zueeq3OXxHk> (Останній перегляд 28.08.2022).

У селі Коробочкине на трасі Чугуїв-Мілове розташований найстаріший в області міст, і нещодавно дорожники розпочали його ремонтувати. За офіційними документами, переправі вже 125 років, але місцеві мешканці кажуть, що її вік значно більший.

М-26 Чугуїв - Мілове. с. Коробочкине [15.04.2021] : [відео ; 00:51] // Україна. Велике Будівництво. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=jAWNWTnGcCw> (Останній перегляд 28.08.2022).

На мосту в селі Коробочкине тривають роботи з укладання асфальтобетонного покриття [29.07.2021] // Харківська обласна військова адміністрація : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://kharkivoda.gov.ua/news/110829> (Останній перегляд 28.08.2022).

Міст у селі Коробочкине Чугуївського району, збудований у 1896 році, є найстарішим мостом на Харківщині. Капітальний ремонт споруди не проводився 45 років.

Внаслідок обстрілу села Коробочкине на Харківщині загинули п'ять цивільних // SpeakerNews. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://speakernews.com.ua/ukrayina/regiony/vnaslidok-obstrilu-sela-korobochkyne-na-harkivshchyni-zagynuly-pyat-tsyvilnyh-21359>

(Останній перегляд 28.08.2022).

Климковецький, Маркіян

П'ять цивільних загинули внаслідок обстрілу села Коробочкине на Харківщині — поліція / М. Климковецький // Hromadske. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/pyat-civilnih-zaginuli-vnaslidok-obstrilu-sela-korobochkine-na-harkivshini-policiya> (Останній перегляд 28.08.2022).

Коробочкине: До та під час війни : [відео ; 06:25] // zbudni. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=koNCTJ2SQps> (Останній перегляд 28.08.2022).

Зимові фотографії та відео зроблені в період з початку зими 2021 року по 22 лютого 2022 року, а всі інші фото та відео зроблені з моменту повномасштабного вторгнення рашистів на територію України 24.02.2022 року. На відео Ви побачили не весь перелік частково або повністю зруйнованої інфраструктури села, оскільки війна ще не закінчилася і Коробочкине й надалі обстрілюється російською артилерією.

Россияне снова обстреляли Коробочкино (фото) [12.06.2022] // Харків Times. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://times.kharkiv.ua/ru/2022/06/12/rossiyane-snova-obstrelyali-korobochkino-foto/> (Останній перегляд 28.08.2022).

Свято-Успенська церква (будівля кінця ХХ ст.) (с. Коробочкине, вул. Терешкової, 42А)

Внаслідок обстрілів 19 березня 2022 року пошкоджено фасади, вікна та покрівлю Свято-Успенської церкви, збудованої наприкінці ХХ століття.

В Ізюмській єпархії опублікували фото єпархіального управління та храмів, які постраждали від обстрілів [зокрема, Свято-Успенський храм в селі Коробочкине] // Українська Православна Церква : Синодальний інформаційно-просвітницький відділ. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://news.church.ua/2022/03/28/v-izyumskij-jeparxiji-opublikovali-foto-jeparxialnogo-upravlinnya-ta-xramiv-yaki-postrazhdali-vid-obstriliv/> (Останній перегляд 28.08.2022).

Свято-Успенський храм, с. Коробочкине, Чугуївський район. 19.03.22 // Ізюмська єпархія : офіційний сайт. - Загол. з екрана. - Режим доступу: <https://izum.church.ua/2022/03/27/svyato-uspenskiy-xram-s-korobochkine-chugujivskij-rajon-19-03-22/> (Останній перегляд 28.08.2022).